

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Quotidiana Christiani Militis Tessera

Stanyhurst, Guillaume

Coloniæ Agrippinæ, 1710

September.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45477

QUOTIDIANA

CHRISTIANI MILITIS
TESSERA.

PARS TERTIA.

I. DIES SEPTEMBRIS.

Non homo præstat Deo beneficium in his,
quæ dederit ; sed Deus in his , quæ acce-
perit. *Salvianus ad Eccles. l. I.*

Pietas , est virtus una , &
multiplex , utpotè , quæ se la-
tè explicat ad virtutes non
modò multas , sed omnes.
Nos hîc ergò pietatem confi-
teramur , quâ cultum Deo debitum actibus Fidei ,
Charitatis , aliarumque virtutum exhibere
contendimus. In his potissimum elucet germana
pietatis indoles ; ut Divinis submittat humana ;
terrenis præferat cœlestia ; fluxis proponat æterna :
Deo offerat non tantum omnia sua , sed totum
se. Scitè enim Gregorius Nazianzenus : (a) Deo ,
qui omnia creavit , à quo omnia , & in quem omnia ,
nullum satis dignum munus offerri potest ; non modò , sed
omnis hominis opes in eam rem impendantur ; sed neque
omnibus omnium hominum opibus , & operibus in

Par: III.

XX

unum

[a] Oras 32.

unum cumulat, eum honorare quispiam vellet. Si de-
 ras? ratio, quam adfert Salvianus, convincet eum.
 rum. (a) Quia etiam, quod homo habet, Dei, ac Do-
 ni sui munus est; ac per hoc, in his, quae offeruntur
 homine; homo non suum reddit, ac Dominus sum-
 cipit. Itaque, cum offert quispiam facultates suas,
 offerat quasi praesumptione donatis, sed quasi humiliter
 solventis: nec absolvere peccata sua credat, sed aliter
 re; nec offerat cum redemptionis fiducia, sed cum sacrificii
 cantis officio; neque, quasi totum debitum reddere
 quasi, vel parum de magno reddere cupiens. Quia
 tradat, quod habet; pro modo rerum non reddat, quod
 debet pro magnitudine peccatorum. Sed dicit aliquis
 Totum ergo, oblaturus est Deo, quod habet? Non offerat
 totum, quod habet? si non putat se debere totum, quod habet.

II. Pius, non tantum se, & sua Deo tradit; sed
 soli Deo vivit. Sicut uniones, tametsi in mari nascen-
 tur; tamen plus habent cognationis cum caelo, cuius
 faciem reddunt: ita pius, & generosus animus, magis
 à caelo pendet, unde originem ducit; & à Deo, unde
 venit; quam à terrâ, in quâ vivit. Itaque, sicuti helio-
 tropium ad solem; sic anima pia convertitur perpetuo
 ad Deum solum; eumque respicit, ut suum solem.
 Neque longius à nobis procedendum est, ut intueri
 eum possimus; cum nobis semper adsit, imò nobis
 intersit, quin etiam insit. Est quippe, non tantum nobis
 bis à latere, sed in corpore; non tantum nobis
 proximus, sed intimus: (b) In ipso enim vivimus,
 movemur. & sumus. Quocumque igitur te motu move-
 veris; quemcunque vitae actum exerceas; quocumque
 que in corporis situ, vel animi statu consistas; si non
 vivis.

[a] Ad Eccles. l. I. [b] Actor. 17.

vis, si non moveris, si non exittis, nisi prorsus in Deo; nonne in omnibus illum potes respicere? Et ad quem potius convertes oculos, quam ad illum, qui te diligit, ut pupillam oculi? Circa quem libentius occupaberis, quam circa illum, qui te totum occupat? dum occupat, totum fatiat. Quis, vel quid te satiet inter omnia, quam qui omnibus est omnia Deus? Unam tibi olim morituro, possint illa esse postrema verba, quæ fuerunt Pachonii! qui exhalaturus spiritum, hæc protulit ultima verba: *Tu Domine; quia ex quo suscepi hunc habitum Mochi, nunquam satiatus sum pane, & aqua; vel quædam creaturâ aliâ, quam fecisti.*

III. Aude igitur, te totum reddere Deo, à quo totum accepisti; imò, qui se totum tibi toti donavit. Dicatur, plus mente, quàm ore: Accipe cor servi tui, in holocaustum gloriæ; sim tibi totus, & in omni tempore, & in omni loco dominationis tuæ, sacrificium tuum; sim totus, hostia Divini tui beneplaciti: hæc tu de me sit victoria, ut ego tuæ voluntatis sim victima. Immola me totum adorandæ tuæ voluntati; sacrificia me tuæ majori gloriæ, & præcipuo tuo honori. Deindè offero me ad quemlibet statum, in tempore, & æternitate, qui ad majorem gloriam tuam erit; tum mihi diem Dominicum illucescere credens, quando apparebit mihi major gloria Domini mei, quam destructio mei placet Domine Jesu; si possit, & debeat esse fundamentum majoris gloriæ tuæ, aut, si aliud tibi placeat; da, ut spectaculum fiam mundo, & Angelis, & hominibus, tormentorum, quæ reservas in æternum peccatoribus; ut non moriantur, sed convertantur, & vivant; te suum Regem

agnoscentes, ut sic dilatem fines imperii tui, totum Deo uni committere, est omnes pietatis Deum numeros, absolvere. Nec facile delinquas tua omnia Deo delinquas. Intende igitur animi sequentia metra:

*Si quis salvari vult, perpetuoque beari,
Christo devotum, studeat se tradere totum.*

2. DIES SEPTEMBRIS.

Quid iniquius? quam velle sibi obtemperari minoribus, & nolle obtemperare majoribus?
gust. de Opere Monachor.

Obedientia. I.

A

Gnata pietati, est Obedientia. Quisquis enim, in Deum pius; est propter Deum, obedire promptus. Obedientia

hominis ad Deum, est affectio voluntatis conformata Deo. Obedientia hominis ad hominem, est habitata reverentia minoris ad majorem. Commoditates quæ gignit obedientia, sunt ut plurima, sic & maximæ. In primis, sicut homine domi quiescente, Respublica fert leges, movet arma, præsidet Justitiæ, invigilat consilii sui mysteriis? unde cuius privato, suavitèr commotis intento, salus, securitas, & felicitas. Sic & Ecclesia, omnibus suis subditis fert leges; pro eorum incolumitate sancit varia decreta; excogitat diversa, quibus eos ad salutem manuducat, præcipua: quibus, subditi omnes si obediant, illud obtemperant, quod soli Deo est singulare, non posse errare. Quantum igitur, est illud beneficium; inter calamitates, quas offundunt animi affectiones; inter errores, quos efficiunt cupiditates; inter ignorantias, in quibus

Septemb.
 erii tui.
 es pietat
 delinqu
 ur animu
 eari?
 e totum.
 RIS.
 mperari
 ribus?

mundi leges, & mores impellunt, sapere, inoffenso
 de procedere, nunquam hallucinari, prudentissi-
 abique ullo errore gubernari; perindè, ac si pol-
 Divinâ sapientiâ, & prudentiâ, Illud assequeris
 melicio Obedientiæ, quæ Vicaria est Divinæ Sa-
 pientiæ. Sic ergo propter Deum, obedias Ccclesiæ
 ut assequaris illam rectè obedientis conditio-
 de quâ D. Bernardus: (a) *Non attendit verus*
obediens, quâle sit, quod præcipitur; hoc solo contentus,
quod præcipitur.

Solon percunctatus, quâ ratione salva posset esse
 res, respondit: si cives obtemperent suis Magistra-
 tus, Magistratus autem, Regibus. Quod dicit Solon
 civitate, idem dicendum de quâvis privatâ familiâ
 quovis in familia homine. Hinc scitè Aug. (b) *Pax*
est ordinata imperandi, atque obediendi con-
cordia cohabitantium: Pax civitatis, ordinata impe-
randi, atque obediendi concordia civium. Nihil igi-
magis homini obest, quam nolle obesse. Si alteru-
non sit eligendû; consultius est obtemperare, quàm
imperare. Subinde tamen parere, peccatum pareret
 ex Augustino: (c) *Qui resistit potestati, Dei*
ordinationi resistit. Sed, quid si illud jubeatur, quod non
facere? Hic sanè contemne potestatem: ipsos hu-
manarum legum gradus adverte. Si aliquid jusserit
Imperator, faciendum est: non tamen, si contra Proconsul
jubeat. Non itaque contemnis potestatem, sed eligis
majori servire: nec hinc debet minor irasci, si major
potens est. Rursus, si ipse Consul aliquid jubeat; &
aliud jubeat Imperator; & aliud Deus, Da veniam ô

Xx 3

Impe-

[a] De præcep. & disp. [b] De civit. Dei l. 19. c. 13.
 [c] 11. Quest. 3. can. Ita Corporis §. quis resistit.

Imperator! tu carcerem, illo gehennam minatur
tibi assumenda est fides tua, tanquam scutum, ut
possis omnia ignea jacula inimici extinguere. Mal-
peranti obtemperare, est animam obtruncare.

III. Utinam de omnibus, qui sub Christi ven-
faciunt stipendium, dici posset, quod de suis militibus
Scipio Africanus. Is, cum in Africâ bellum gerere
ostendit viros cunctos, quos secum habebat, & quidni om-
rim præterea excelsam in mari, & ait: Nullus horum
omnium est, qui non conscensâ turri semet in mare
præcipitaturus sit, si ego jussero. O si omnes, qui
Ecclesiâ militanti prælia Domini præliantur tam
rent ad parendum expediti, essent pugnando in
Rem acu tetigit, dum hæc protulit B. Stephanus
Comes Tironensis: *Præstat exercere nummum illius
vere obedientiæ; quam facere sexcenta miracula.* teste T
Conditiones germanæ Obedientiæ paucis compen-
sus est D. Bernardus: (a) *Bonus obediens dat suum
velle, & suum nolle, ut possit dicere: Paratum cor meum
Deus, paratum cor meum; paratum, quodcumque præce-
peris facere, paratum, ad nutum citius obedire, quod præ-
tium, tibi vacare, proximis ministrare, meipsum custodire
& in celestium contemperatione requiescere; amicum
sociis, omnibus officiosus, & nulli onerosus, devotum
Deum, benignus ad proximum? sobrius ad mundum
Domini servus, proximi socius, mundi Dominus. Super-
riora habet ad gaudium, equalia ad consortium, infe-
riora, ad servitium. Denique, qui Obedientiæ præ-
cellit virtute, statim ubi observavit vel nutum præce-
ipientis, dicto citius, parat aures auditui, linguam vo-
ci, Pedes itineri, manus operi. Conversus itaque*

[a] *Super Canes.*

Septemb.

Tessera.

695

...um, dic submissimâ animi reverentiâ cum magno
...ugustino: (a) sit obedire tibi, mihi amabile, & resi-
...ere tibi execrabile. Qui imperanti paret, magnam
...gloriam parit. Suffragatur Poëta:
... Qui jussis paret, premia magna parat,

3. DIES SEPTEMBRIS.

...idni omnia possibile sunt innitenti super eum,
...qui omnia potest? S. Bernardus serm. 85. in Cant.

Fortitudo, jure quodam procedere, ut
Regina coronata, quæ, cum sit timen-

rum omniû contemptrix, vim suam in omnes vir-

tes explicat, terroresque sub jugum mittit. Est au-

tem, teste Tullio, & approbante D. Thoma: (a) For-

titudo, considerata periculorû susceptio, & laborû per-

iculis, humana vita ad virtutem instruitur, ut consen-

tiunt omnium Sophorum Scholæ, & Theologorum

cedere, atque adeò inter Cardinales eam reponunt,

est, in eo gradu, qui proximè ad Divinas virtutes

cedat. Est enim, una de rotis currus triumphalis,

quibus anima pervehitur ad cælum. Versatur autem

hæc virtus circa Metum, & audaciam, quæ duo ho-

morificè moderatur, ut asserit Augustinus: (c) Qui

in virtute fortis est, nec temere audet, nec incôsultè

temet. Sæpè fit, ut, si quis fortè opus aggrediatur Ne-

cessum acceptum, & propagandæ gloriæ suæ decorum,

subitò innumeræ difficultates, & periculorum ilias,

& plura etiam, quàm Herculi monstra objiciantur,

Xx 4

quæ

[a] Mediat. c. 7. [b] l. 2. de Invent. [c] Epist. ad Hier.

quæ metu animum debilitent, & secundo ventitantem, ut remotæ pernitiôsæ cohibeant; & desperatione concita mens in abrupta incertitate feratur. Adversum hæc, & alia, quæ timendum videntur, vires exerit fortitudo; quæ patrix earum animi perturbationum, frænos manens, cohibet se temerè jactantem audaciam, & luti ferro, ac vi illudentes animo metus dejicit.

II. Vox ea est Heroica Fortitudini, quam auctoratis militibus ingeminat: (a) *Omnia potest in eo, qui me confortat.* Anima innixa suo sic dilata, qui omnia potest; quidni & sibi putet omnia possible? Responde his quæstionibus, & ex iis tibi animi decreta. Non vis studere uni illi negotio, quod unum inter omnia est solùm necessarium consequendæ salutis, & assequendæ perfectioni? Illustrationes, & gratias tibi divinitus collatas consequeris salutem, & perfectionem tuam, & virtutes? Jam verò, virtutes tuæ, quomodo erunt perfecta, nisi adhibeas fortitudinem necessariam efficiendis? Tibi ad perfectionis apicem enitenti obicietur non poëtica aliqua Megæra, aut Lerneæ Hydra, antè fabulis Cacus, latrocinio, & barbarie infans, sed cogitare necesse est belluam multorum capitum, immanibus formis circumseptam; quam sequuntur morbi, jacturæ, exilium, minæ truces, furor, acerbior cruciatuum apparatus, & terribilium omnium Colophon, mors. Putasne te hæc omnia posse vel sperare, vel vincere sine præsidio Divinæ Gratiæ? Putasne Gratiæ effecturam omnia, vires, & laborem, quantum illa meretur, te non conferente; plusne à te exigi quam possis? Et, si quod exigitur, potes, non erubescere?

(a) *Philip. 1. 13.*

te nolle? si penes te esset opibus, viribus, scientiâ, dignitate, aliisque naturæ donis, vel fortunæ bonis abundare; quid quamne, quod posses facere, ommitteres, quo optata consequeris? Cur tam remissus es in prosequenda perfectione, cum tibi hoc sit integrum; nec aliquid ad hoc supra vires exigatur?

III. Fortitudo, dos potius est animi, quam corporis. Ille animus est summè fortis, qui Deum summè timet; & peccandi pavidus, omnia audet, ne peccet. Quod nemo facit, mollis, effœminatus, victus cupiditate, aut victus timore. Qui fieri potest, ut fortis dicatur, qui omnium timidissimo hoste vincitur, Timore inquam? Viro forti infixus semper est timor, & execratio ejus rei, quam damnavit natura, & averfatur ratio. Natura ita comparatum est; ut mala timeamus, bona appetamus. Quid peius culpâ? Quid semper timenda est supra ipsam mortem. Quid melius Honestate? hæc semper appetenda est supra ipsam vitam. Quare viri fortis, & compositi ad naturæ gustum, est timere omne peccatum, amare omnem honestatem. Et timore peccati, aut amore Justitiæ confidere audere. Itaque, vir fortis, ne mala faciat; est pavidus; ut mala perferat, impavidus; ut bona agat, cupidus; ut exequatur, audax. Communis utilitatis amator, privatæ oblitus; in laboribus, patiens, adversus mollia, durus; in periculis, firmus, in arduis, fidens; in gerendis, magnanimus, in gestis, modestus, in adversis, constans in secundis, temperatus, in utrisque idem; in dissimilibus, sui semper similis; in variis, unus; in omnibus, invictus. Est igitur unius studiosissimus virtutis: parere rationi, imperare cupiditati, vincere se, ac invictum se præbere

bere voluptati, ac dolori: aspernatur mollia, & d
 cia optat acerba, & aspera corpori, memor illius.
Spiritus indè perit, dum corpus dulcia quarit.

4. DIES SEPTEMBRIS.

Quis, ei de sæculo est timor, cui in sæculo Deus
 tutor? *S. Cyprianus de orat. Dom.*

Fiducia I.
 in De-
 um.

ECce hîc pulcherrimæ Matris
 pulcherrima filia, firma in Deo
 fiducia, quæ ex gremio fortunæ
 dinis prodit, ut qualis, quante
 que sit, omnibus prodat. Hâc fretus homo, quæ
 nihil, nihil non potest. Salomon, inter alia sapien-
 tiæ Divinæ placita, & prudentiæ monita, sic in-
 (a) *Habe fiduciam in Domino ex toto corde tuo.* Ve-
 debat hanc suam doctrinam in terris passim con-
 temni, & dolebat, cùm indè in mores, incommoda
 non levia, in mentem, error, in Intellectum, caligo,
 in Religionem nævi importarentur. Sciebat Reges
 & purpureos Dynastas legionibus bellatorum cre-
 ctos exultare solere, de Numine parum sollicitos. Ve-
 debat mercatores in industria sua spem omnem, &
 fiduciam reponere, doctos ingenio, militem equi-
 aratorem fundo, nautam velo, perjurio incertum,
 fraudi, & astutiæ litigarorem, mechanicos, & sellu-
 larios artificio tantùm suo fidere. Hinc oriri conta-
 minatum vitæ genus, cœcum amorem sui, Dei obli-
 vionem, ingratae mentis vitium, & non ferendam
 impietatem. Nam ex hoc fonte, vana superstitio,
 & novorum Deorum satus profluxit, dum quisque
 id Numinis habet loco, cui præcipuè fidit, illudque
 reve-

[a] *Prov. 4. 5.*

Septem-
ollia, &
nor illius
quaru.
RIS.
ulo Deus
mae Matr
ma in Dec
nio fortit
is, quanta
no, quere
alia sapien
ta, sic in
de tuo. V
allim cop
commodi
um, caliga
bat Reges
orum circ
licitos. V
m nem, &
item equa
ncestum,
s, & fell
iri cont
Dei obli
ferendam
a perfidio,
m quique
illudque
revi

Septemb.

Tessera.

699

revertetur. Itaque, Hetrufci Tyranni, hastam pro Deo colebant; cum insigni in humanitate, cruore morientium, & internecione pascerentur; in hasta igitur, cæterisque belli instrumentis fiduciam suam collocabant. Eandem ob causam nonnulli acinacem coluere ut salutis fidum præsidium: multi, aurum, alii res alias, quas sibi utiles præsenferant; qui cum Divina providentia facto divortio, Deum, res suas sibi habere jubebant.

II. Hæc cum Salomon divinitus intelligeret, vult ex alto mundi tholo, & suggesto clamat. *Habe fiduciam in Domino.* &c. Aureum planè eloquentiæ flumen profluxit ex aureo illo ore, cum hæc diceret; exponens illa Davidis verba: (a) *Deus noster refugium, & virtus; quasi diceret: ne mihi dixeris, arma, muros, & fossas; nec pecunia copiam, nec rei militaris, scientiam, nec equorum multitudinē, nec arcus, sagittas & loricas, nec sociorum vires, nec militum phalanges, nec robur corporis, aut hostis experientiam: sunt enim, hæc omnia, aranei tela, & umbra imbeciliora. Sed, si velis videre copias expugnabiles, refugium insuperabile, præsidium, quod non diripi, turrim, quæ labefactari non potest; ad Deum confuge. Propterea non timebimus; dum turbabitur terra &c. Etsi videamus confusa? etsi perturbationē planè intolerabilē; etsi ea omnia evenire, quæ nunquam facta fuerunt; etsi ipsam, ut ita dicā creaturā cū seipsa collidi, & illius naturæ terminos moveri, Omnia ex ipsis convelli fundamentis, & prima elementa confundi; non modò non vincemur, sed ne timebimus quidē. Nonnè hujus veritatis præco, est prædicta tessera? Quis, ei inter omnia etiam timenda, potest esse timor;*

(a) Chrysost. in ps. 45.

timor; ubi Deus inter omnia, & contra omnia est
tor? firma in Deum fiducia, erit capiti tuo galea,
pectori lorica, dexteræ gladius, sinistra clypeus.
ris hâc comite inter omnia pericula tutus, contra
omnia fortis.

III. Ad concipiendam Heroicam in Deum
duciam, plurimum confert attendenda consideratio
jus in nos amoris, curæ, providentiæ: amat nos,
oculos suos. Ita de eo Moyses: (a) *Circumdavit
eum? & custodivit, quasi pupillam oculi.* In hoc
nihil nobis carius, aut pretiosius oculis; ipsa natura
hoc docet: quæ oculos, ut lucentes gemmas, velut
burneo in tabernaculo reposuit; & palpebris, ac de-
so vallo providè sepsit tot tunicis, atque humoribus
ut thoracibus unquam munivit, ne externa ullatenus
noceret: in ipso erò oculo, est pupilla, ut gemmarum
annulo; ut flos pretii, & dignitatis; & lucido illi
orbe, ut sol quidam luminis author, cum præcipue
vidèdi vis in pupilla infideat. Audiamus nunc Deum
ore Vatis loquentem (b) *Qui tetigerit vos; tangit pu-
pillam oculi mei.* Lædi justis non possunt, quin Deus
ciet, & pupilla cara sentiat; & quasi vulneretur. Quis
corvus de torrente effodere hos oculos queat? U-
lane tanta est cujusquam, tamque potens impote-
tiæ, sive in mortalibus calamitosis, sive in Inferno
nebricosis, ut hanc pupillam possit attingere, ut ho-
mines lædere, quos æquè, ac pupillam suam tuetur.
magno Providentiæ oculo, & naturâ Dei, ut pupilla
est pretiosissimum quoddam, & longè carissimum,
illa benigna misericordia, & æternus amor, quo
nos præsequitur. Addo ad humanissimam hanc

[a] Deut 32, 10. [b] Zachar. 2, 8.

Septemb.

Dei amantis providentiam illustrandam, in pretiosa illius pupilla nos omnes, ut pupillos contineri, nec quam ullum lædi, aut violari posse, nisi Divina ipsa pupilla violetur. Sumus enim expressæ illius imaginis semper in oculis perlucens, ut nostri oblivisci non queat, semper amet. Quàm ergò, debet Deo displicere sic amanti, non redamari? Rectè enim Pœta: *illi pœna datur, qui semper amat, nec amatur.*

5. DIES SEPTEMBRIS.

Ubi adest Christus, aranea, murus est; ubi abest Christus, murus, aranea est. *Sanctus Paulinus de S. Felice.*

Quod fidem I. **Q**ui confidit Deo, diffidit sibi. Quomodò potest tibi fidere, cum sis ipsa, quæ labitur fragilitas; quæ delinquit pravitas; quæ evanescit inanitas? Rectè fides Christo; quo præsentem, nihil tam est infirmum, quod hominem non confirmet; quo absente, nihil tam est validum, quod non infirmetur. Tolle gratiam Christi, cum destitueris, quâ antea nitebaris basi: nisi enim Gratia præsidio muniaris, expers mortiferi criminis esse non vales. Causa est, contumacia rationis egrè Deo subjectæ; ex qua consequitur, ut à Deo, & recto sapiens declinet, præoccupatis cupiditatibus in transversum abrepta; quæ licet, possint altiore Rationis attentæ iudicio frangi; tamen, cum hujus attentionis præsentiam multa divellant, ac dissipent, fieri non potest, ut vitiosæ, ac in malum propensæ voluntati obscurata, & debilis ratio diu reluctetur: nisi Divina auctoritate gratia retineatur in officio erga

erga Deum. Hujus magnitudinem boni, id est, gloriae solus capiet; cui mali, quod peccato inest for-
dandi, perspecta fuerit magnitudo, & deformitas.
II. Tam distat à malignitate culpæ, malum po-
næ; ut licet hoc infinitis exaggeretur cruciantur
nunquam sit ad ullam culpæ malitiam perventum
est pars Justitiæ, pœna; quæ cum sit optima, ma-
esse non potest. A Deo infligitur; qui velle nisi bo-
num nequit: unde conficitur, sua homini, si foret
plorata damnatio, committendum tamen nullo pe-
cto fore, ut se novo crimine obligaret. Imò, si jam
feris addicto promitteretur salus, eâ lege, ut cul-
pam lethalem admitteret, repudiandum fore con-
tionem, eligendamque potiùs sempiternam pe-
nam, quàm momenti unius culpam. Jam quæro
iis, qui accumulunt scelera sceleribus; qui suarum
conscii sordiam, indè sordescunt proclivius, licet
tiusque post alterum, & alterum lapsum, in quartum,
& ulterius prorumpunt: an tribus dæmonibus ad
carnificinam traditi, quintum & decimum, & plures
experituri sint tortotes? O immanissimam, in ser-
fos insanorum hominum rabiem! Deterius est,
quod unum addis patratis peccatum; quàm quar-
tum Inferorum armamentario in reos Majestatis
homines, ac dæmones cuditur! occupaturque tor-
mentorum: estque hæc ultima insania; amare cul-
pam, & odisse pœnam; cum malitiæ immenso deli-
erimine pœnam quamvis, culpa etiam tenuis supe-
ret: sed ipsa in pœna, cur tam cæci sumus, & sensu
cassi? Quis tandem carnifici, ad candentem forcipem
addictus, petat, quibus crucietur laminas arden-
tes? Quis veneno ictus, capret novas, quas admo-

veat vyperas ? Heu ! peccata peccatis nectimus ; & quod sequitur , pœnas pœnis , multò quàm à nobis fingi possunt atrocioribus.

III. At, si nos parum tam perperam potens nominis amor hîc movet , moveat reverentia Salvatoris : ponatur denique injuriæ modus : ut satis sit toties illum prodidisse, sat ejus sanguinem toties polluisse. Quis antropophagus ad hostis cadaver pridem à se confecti furiosius recurrit , iterumque , ac sapius tetigit ? sævitum satis in eum , qui te ab æterno edidit ! sufficiat hætenus , inhihe sceleste ! à colaphis parricidam manum ; à proclatione Christi, fædilegum pedem ; à perfidiâ mentem , tot amandi , timendi, fidelitatis servandæ causis tam diu rebellem ! Promittit hinc Deus sælicitatem perpetuam ac certam, referat peccati vastum chaos, & irremeabile profundum , ut absistas procul ; pericula explicat , ne iis impliceris, beneficia, ut emolliaris : filii sui mortem, vitæ tuæ, salutique impensam ? ut nefas censeas posse vitæ, quàm ipsi vivere. Promittit hinc dæmon, imò obijcit duntaxat momentum fugax pessimæ voluntatis. Inferorum tormentis obnoxium : & vincit, pròh scelus ? & abs te iniquissimam, quam postulat adversùs Deum sententiam ; teque ipsum tibi, cum spe tota salutis abs te aufert , sibi que mancipat. Et in tanta cœcitate, pravitate, caligine, fragilitate, & ad quodvis malum proclivitate ; in loco tam lubrico, tot inter hostium insidias, laqueos, machinas, tot inter fraudes, technas, pericula, quibus involvitur, homo de se quidquam, ut audeat præsumere, vicibus fidere ? cum tantis, præsertim, malis se non possit expedire , nisi opitulante illi Dei gratiâ ? si
igitur

igitur sapias, noli ulli extrà Deum firmiter fidere:
omnis homo fallax: noli etiam leviter credere:
omnis homo mendax: quod si facias, damno tu
telliges non esse à verò alienum illud Poeta:

Qui leviter credit, deceptus sæpè recedit.

6. DIES SEPTEMBRIS.

Magnanimo, nihil est magnum. *Seneca epist. 23.*

Magnani- I.
mitas.

Quod est Aquila inter ve-
res; hoc est Magnanimo
inter homines. Nihil
magnum in terris, pro-
ter eum, cujus magnitudinis nullus est finis. Vin-
se genium magnanimi, indolem magnanimitatis.
Seneca utriusque lineamenta adumbravit: (a) *Er-
magnanimus, si pericula non appetas, ut temerarius, ne
formides, ut timidus: mensura ergo Magnanimitatis
est, nec timidum esse, nec audacem.* Generosa mentis
erectio adversus difficultatem, in virtutis exercitatio-
ne insurgentem, extrà rem bellicam, ex eo satis
perque enitet; quod animum prodat verè nobilem,
qui virtutis objectu non dijiciatur, sed potius auda-
tior contrà eat; nec prius abistat conatu, quam per-
domitâ difficultate, & perruptis interpositis obstaculis,
gaudeant successu. Sine hac virtute, irriti cadunt
necesse est, conatus reliquarum virtutum, Cum enim
certum sit, exercitationes quarumcunque virtutum
obseptas esse difficultatibus: sanè, ni mens adveniat
eas per Magnanimitatem erigatur, vel nulla unquam
concipietur voluntas ex virtute operandi; vel con-
cepta ad maturitatem non perveniet: sed facta mi-

[a] *Sen. 4. de virt.*

ere abortu, interpositis partus difficultatibus, in ipso
 tuenda lucis connitu, emoritur.

II. Magnanimi dicta sunt hujusmodi, quæ me-
 reatur scribi in Aternitatis ara; facta, quæ non ple-
 rez voces; sed seia annalium testimonia celebrent,
 de posteritati commendent: (a) *Non potest quid-
 am abjectum, aut humile cogitare, qui scit de se sem-
 per loquendum.* Qualibet regio orbis, est ipsa palæstra
 virtutis. Præclarum Magnanimi habes simulacrum
 Diogine apud Dionem: (b) *Vir generosus, labores,
 amat esse maximos suos antagonistas; semperque amat
 cum his pugnare, tam noctu, quam inter diu: non pro a-
 re, ut mulieres; neque pro oleastro, aut pinu, sed pro fœ-
 ditate, & virtute. Ne quem reformidet, neque obtabit
 cum forti fortuito congredi, sed ultrò provocabit omnis ex-
 ceptæ, cumque fame condendet, & frigore, sitimque su-
 perabit, & virgis (si ita oportet) casus, & sectus, &
 vitas perferet: paupertatem verò, & exilium, & con-
 tumptum, ac similia, nunquam existimabit sibi gravia,
 sed valde levia: & virum perfectum illis ludere, sicut
 pueri solent talis, aut variegatis globis.* Magnanimi-
 tatis igniculi quidem se produnt in ipsa subindè præ-
 sentata. Hinc Themistocles, cum adhuc puer è ludo li-
 terario rediret; & eum Pædagogus obvio Pisistrato,
 de via decedere tyranno juberet, liberè respondit:
 Nunquid via ei non sufficit? Adeò quiddam magni-
 ficum, etiam in hoc dicto, & hâc ætate refulsit.

III. Quam verò, cum hominis natura consentiat
 hæc virtus; benè Seneca, qui omnia optimè expres-
 sit: (c) *Unus est, vite hujus fluctuantis, & turbide, por-
 tus, ventura contemnere, stare fidèter, aperte tela for-*

Par. III.

Y y

tuna

[a] Mamert. paneg. ad Julian. [b] Orat. 8. [c] Ep. 104.

tunc aduerso pectore excipere, non latitante, non
 giversantem. Magnanimos nos natura produxit,
 quibusdam animalibus ferum dedit, quibusdam
 dolum, quibusdam pavidum: ita nobis gloria
 excelsum spiritum, querentem ubi honestissime
 tutissime vivat: simillimum mundo, quem quibus
 mortalibus passibus licet, sequitur, emulaturque
 fert se, laudari, & aspici gestit. Dominus omnium
 super omnia est. Itaque nulli se rei submittit; nihil
 videtur grave; nihil, quod virum incurvet. Sed
 ex parte illustrius spectare liceat, magnanimitatem
 eius eximium; quam si oculos defigas in charac-
 tum, ac ideam fidentis animi, ac citra ostentationem
 fortis. Ejus expressionem ex institutione philoso-
 phiæ sic suggerit idem Seneca: (a) Qui Philosophiam
 remedium suum exercuit, ingens fit animo, plena
 fiducia, inexsuperabilis, & major ad eum. Quam
 magnis evenit montibus, quorum proceritas mirum
 parer longè intuentibus; cum accesseris, tunc mirum
 festum fit quàm in arduo summa sint. Talis est mihi
 li, verus & rebus, non artificii Philosophus. In celo
 stat, admirabilis, celsus, magnitudinis vera: non
 urgit in plantas; nec summis ambulat digitis; eorum
 more, qui mendacio staturam adjuvant; longiore
 quam sint, videri volunt. Contentus est magnitudine
 suâ. Quidni contentus sit eò usque crevisse, quo maximam
 fortuna non porrigit? Denique, si ambis evadere
 magnus; in promptu est modus.

Evades magnus: si possis spernere magna.

[a] Epist. 131.

7. DIES SEPTEMBRIS.

illud mirare; ibi extolli aliquem, ubi omnes deprimuntur; ibi dare, ubi omnes jacent. *Sen. epist. 66.*

Equani. I.

AEquanimitas, ita Magnanimitati similitudine est juncta; ut cum ea, vel ex ea nata videri possit. *Æquanimis* di-

ctur, qui est æqui animi: qui, nec prosperis attollitur, nec adversis deprimitur; qui, inter fortunæ casus æquillimos, sui semper est similis; qui, inter ærumtentationes, ubi omnes jacent, stat, sibi que constat; illic se agit, ubi alii ruunt; sibi que ducit solatio, æquano perdere, quæ erant peritura; qui asperis, blandique pariter invictus; neutri se fortunæ irascenti, mandienti submittit; super omnia, quæ contingunt in hac tumultuosa fortunæ area, eminens: inter turbida, imperturbatus; inter terribilia, imperterritus: quem, nulla vis frangit; qui, omnia diversarum rerum onera, rigidâ cervice sustollit; qui, sub quolibet pondere stat erectus; quem nulla res minorem facit: cui nihil eorum, quæ ferenda sunt, displicet: qui, quidquid cadere in hominem potest, in se cecidisse non queritur: qui mortem, & vitam eodem vultu colore aspicit: nec illam nimum reformidant, nec hanc exoptans: contra quem non plus possunt tempora nubilæ; quàm adversus solem, nebulæ. En in homine *Æquanimi* effigiem *Æquanimi* tatis. Hæc *Æquanimitas* super omnia fortuita sese offerens, est velut anchora in his fluctibus, ac procellis, quibus res humanæ agitantur.

Yy 2

II. O

II. O mortales immortales! tanta est animi
 ò homo dignitas? tam altus humanae mentis
 montis apex, ut extrà omnem hostilis fortunae
 etum emineat. Quaecunque extrinsecus minuitur
 arcem obsident, hoc est, corpus, famam, opera
 posita injuriis bona eripiunt: nisi se animus
 inexpugnabilis est. Achillem toto corpore invu-
 rabilem, præter exiguam pedis partem, & in ea
 cium à Paride, ajunt occubuisse. Affectus pedum
 animis exponat, impenetrabilis est. Calcaneo ab-
 runtius anguis insidiatur. Circa animum
 thorace, aut adamantino scuto munitum repulsa
 irrita tella decidunt. Palmatâ veste insignis, fortu-
 rum triumphator insignitur: & inter mortales, qui
 quid mortale est sub se ponens, infrà se tonantem
 fortunam despicit. Hæc vera hominis nobilitas
 quæ lunulatos calceos gerit, hoc est, quidquid
 sublunare, conculcat. Planè maximum à Deo
 nus homini concessum, ac Deo ipsi proximum, ut
 lâ re concuti. Homo æquanimis tam sibi fidem
 ut non modò bonis non pelliciat, malis non pe-
 cellatur: sed etiam è malis bona demetat, mala cogit
 in bonum cedere. Talis erat Socrates, verè æqui-
 nimitatis animata effigies, de quo Xantippe
 ejus dicebat; cum infinitæ mutationes, & Rempu-
 licam, & ipsos occupassent, in omnibus similes
 vidisse Socratis vultum, & exeuntis domo, & do-
 mum redeuntis.

III. Exploratâ igitur, animi tui, quâ excellis pro-
 cellentiâ, perspectò ejus, quo pøller imperio, quo
 tibi à supremo Imperatore concessum est in rebus
 mnes, ab eo infrà lunam conditas; etiam eas, qui

Septemb. lae malè videntur: appetitum sese ad infima pro-
 uentem heroicè sic moderabere: ut non modò iis,
 ab blandiuntur, non abripiatur: sed etiam iis,
 minantur, tanquam inanibus spectris non ab-
 treatur. Obvium te malis opponito: eò securior,
 tutior, ac certior, excelsum animum, nulla re-
 si à seipso lædi posse. Sic fiet, ut animi tui fere-
 as, nec secundis, nec adversis inturbetur. Ma-
 nimitatem è tui cognitione depromito: *Et per
 viam, ex Pythagorico præcepto, ne ito.* Ad-
 antur ceteri hominum honores, dignitates, im-
 Tu ea, tanquàm animi tui celsitudine longè
 tiora contemnit. Inhiant alii ingentes auri acer-
 os: Tu oculo intorto ne spectato quidem. Fu-
 ant alii velis, remisque pauperiem? Tu nihil ani-
 timens, ultrò eam amplexato. Sævam minitan-
 fortunæ tyrannidem horrent? Tu, quæcunque
 periculamenta ingesserit, interritus excipito, inspici-
 bona sunt, mali specie personata. Hic mundus,
 quasi umbra arboris: sub qua in transitu meridio-
 antur viatores, post tantisper refectas vires, absces-
 Sicut igitur, improvidè quis sub patulæ fagi te-
 quine habere domicilium deligat: ita stultè optet
 fortunæ bona, conditione suâ fugacia, æternam sta-
 bilitatem alicui habere. Memineris ergò illius:

Tecum nihil ferēs: licet omnia solus haberes.

8. DIES SEPTEMBRIS.

Patientes propriè dicuntur; qui malunt mala, non
 committendo, ferre; quàm, non ferendo com-
 mittere. *S. August. lib. de patient. cap. 5.*

Yy 3

I. Pe-

Patientia. I

Patientia, tam est in omnibus necessaria omnibus: ut etiam ad legendum hunc tam etum tractatum de Patientia pus sit adhibere patientiam. Sicut nihil est familiarius, quam pati: Sic nihil magis necessarium, quam patientia. Non iniquius nobiscum quam cum feris. Aper, hederam suam habet, silvestrem lactucam: anguis, marathum: alius, nior medela data est, ipsa membra: canis, ipsa lingua, est balsamum. Hominibus pharmacum est, patientia, & silentium. Magnum malum est, non posse pati mala. Compendio ab omnibus se malis, quæ patitur, expedit, tulit: hic palmam de omnibus retulit. Quod necessarium, hoc sit voluntarium, & nihil Mamus, pedes, artus reliqui, suis potius deficientiis, quam stupidi, patiando reddantur. Scit des Sophista dum podagrâ, & chiragrâ laborat. Cum, inquit, edere oportet, manus non habeo: oportet progredi? non sunt mihi pedes: oportet lere? tunc & manus mihi sunt, & pedes. Ita ad patiendum semper sumus. Tot porro, actus sunt, quas patimur calamitates, ut teste Demetrius ipsæ nobis dominantur: (a) Calamitates, inquit, nobis imperant; & non homines calamitatibus. Item S. Hieronymus: *Acunabitur Ecclesia non desinit quitas premens, & iustitia patiens.*

II. In medullas cordis demittenda vox Thematix. (b) *Homo nascitur ad laborem, & avis ad volatum.* Intuete, quid desit avibus ad volatum; totum

[a] In Epist. [b] Job. 5. 7.

Septemb. politæ sunt; rostro acuto, ut scindant, prora lo-
 ut etiam ærem, alarum remigibus actuosæ; oblongiori-
 c tam com suo ordine pennulis, ex utroque instructæ latere,
 Patientia lati transtris; cauda, clavi instar est, quâ guber-
 hil est hauritur & flectuntur pedibus collectitiis, digitis spar-
 s necessariis unguibus aduncis; quibus, tanquam anchoris
 cum actore hæreant suis portibus, id est, ramis. Non mi-
 habet, dum homo devotus labori nascitur: Circumspice to-
 m: alii: nihil notabis deesse, ut patiat: etsi multum
 ni vulnera dedit Patientiæ: Tota hominis conditio in hoc vi-
 us committitur affabrè elaborata; ut pati possit: non instru-
 n. Magnæ pennis, ut volet; & è miseris evolet, ut avis: sed
 endio tanquam infirmus, nudus, exermis. Id interest, quod
 dit, qui facere deesse possint instrumenta volandi, non homini
 Quod pati terendi. Cervo, currere deficiet; lupo prædari;
 nihil patienti timere: non homini; posse pati. Vitæ humanæ
 deficient in Patientia, sunt lachrymæ. Non ante nascitur homo,
 Scitè Hebræam patitur; quia gemit, dum oritur. Primum igitur
 à laboribus lucis tributum, pati est: inde per reliquas ætates,
 n habeo: pendenda suæ miseriæ vectigalia. Ferat igitur adul-
 oportet: quod infans tulit; nec pudeat consecrationis
 Ita integritate, qui non prius sentit lucem, quàm laborem. Pati
 è, actantur homini, primum quod docetur; ultimum quod
 e Demetrii docetur.

III. Cave igitur, tua impatientia fias palea, o-
 ni vento afflictionis agitata. Ex palea fit fœmus, aut
 fœmus; dum vel putredine consumitur, vel igne
 comburitur. Sed esto, ut arbor altè radicata; quæ
 ventorum turbine magis firmatur, quàm debilitatur.
 Adversa si advenerint, cupias; si supervenerint; su-
 stineas. S. Ambrosius, vineam inducit suis plagis fœ-

morore, semper velut in basi simulachrum stare im-
 motum. Non ignara, dolorem, si possit tolerari, esse
 levem; si tolerari non possit, esse brevem: adeoque
 fieri non posse, ut quis valde doleat, & diu. Si enim
 nimis intentus dolor, corpus indè quasi obstupe-
 scit, & ipso dolore, sensum doloris amittit: itaque, si-
 dolendi, est obtorpuisse. Quid, quod Constan-
 tia, per ea, quæ petitur, & quibus impetitur, majori
 salgeat gloriâ? Si lex læsus scintillat; & post tormen-
 tationibus, & frequentatas contusiones adamas claret: sic vir-
 tusemicat afficta. Constantia per injurias non tan-
 tum patet, sed claret; quia magna vel ostenditur, vel
 fit. Validus ventus, qui exilem extinguit flammam,
 claret incendio: afflatur rogos, turbine; eadem, facu-
 lare vanelescit. Magnus animus, & sibi constans ærum-
 nis utitur, non frangitur; venit ipsa infortunia in-
 contumeliam fortunæ, dum inter illa se æstimat for-
 tunatum. Itaque, cum emolumento lædi, ut, cum fœ-
 rore affligitur. Etiam, cum discerpitur, fructum car-
 pit vir constans, Constantia casus ignorat; quia sem-
 per stat, & in gradu suo præstat; una semper est, &
 eadem, quamvis per diversa.

II. Phidias fingebat simulacra non tantum ex
 matmore, sed quocunque alio impolito lapide; non
 tantum ex ebore, sed ære. Sic Constantiæ res quæli-
 bet prospera, adversa, dextra, sinistra, est materia glo-
 riæ: quamcunque ei objeceris fortunam, aliquid ex ea
 faciet memorabile; atque aded reddit constantem
 dignum posteritatis memoria: manet semper inte-
 gra inter tormenta; tota inter lanienas; felix, inter in-
 felicia, atque attrita, de suo gloriosior triumphat vi-
 ctore. Sicut crocus gaudet calcari, & plama premi:

Yy s

sic

fic decus Constantiæ, aduersa magis commendat.
 Homines annos multos impigerrimè laborant,
 laborando ad pertinaciam utique sunt constantes
 bonis mundi inconstantibus & fortunæ fugacibus
 quomodo tam sunt inconstantes pro gloria tam co-
 stanti; ut futura sit semper, desitura nunquam.
 Quanta patiuntur homines mala, ut sint mali; et
 tam parum, ut sint boni? quæ, & qualia, quanta
 quàm intolerabilia perferunt, ut sua consciscant
 lera; scelerati, latrones, avari, lascivi, dum tot
 unt pericula, tot devorant tædia? Cur, pro Animo
 lute, virtute, cælo, Deo, felici æternitate,
 constanter sustinemus? qui sperat se semper frui
 rum summo Bono; oportet, ut semper sit bonus.

III. Summa est gratia, custodire gratiam sibi de-
 eam: summum opus, non cessare à bono opere. Gra-
 tiam accepimus citra laborem; sed ut eam conserue-
 mus, labore; ne amittamus, opus est timore. Digni-
 dium facti est principium; sed si non habet finem,
 nihil est. Placet spectare germanum Constantiæ
 mulacrum? Audi non hominis constantis, sed ipsius
 Constantiæ acroama; (a) *Quis nos separabit à cle-
 ritate Christi? tribulatio, ad angustia, an fames, an
 ditas, an periculum, an persecutio, an gladius?* Quæ
 omnia, cum hominibus sint maximè formidabilia,
 eaque sub pedibus veluti suis posuerit, non sine can-
 epinicion canere jam, & ovare gloriosissimè videri-
 tur. Quare expressum sic ab illo video, ut trophæum
 clarissimum victoriæ, & monumentum gloriæ; qui-
 le à militia ducibus erigi olim consuevit. Pingunt

[a] Rom. 8, 39.

enim, ad victoris pedes, colligatos vinculis hostes, fracta, & dissecta barbarorum tela; inanes galeas, clypeos mille in locis perfossos, hostilemque vim omnem superatam. Ita ille jam superior, triumphans, infra se habuit, & gentium contumelias, & dolores corporis, & Tyrannorum supplicia, & famem, & metus, ac mortem ipsam; totumque, qui mortem precedere solet, crudelitatis apparatus, ac immanitatis pompam: quibus stratis, domitisque, gaudio exultans; quia de omnibus triumphans, canit illud triumphale epos: (a) *In his omnibus superamus.* Itaque, huius exemplo, instanter operare; erit postea opera suum & pretium & præmium:

Insta, ne cesses; aderunt post semina messes.

10. DIES SEPTEMBRIS.

Inchoantibus, præmium promittitur, sed perseverantibus datur? *S. Aug. l. de modo bene. viven. serm. 6.*

perseve- I. **D** Um virtutes, quasi militares copias, quæ sub signis merentur, Fortitudinis, recensere persevero, pro lapsus sum ad Perseverantiam; quæ sola, ut operum coronis, operibus imponit coronam. Aliud est, coronam imponendam promittere: aliud promissam imponere. Præmium, quod inchoanti, Dei Liberalitas promittit; perseveranti Justitia imponit. Ut obtineas Regnum, cujus nullus est finis; necesse est, perseveres usque ad finem: nam nihil est factum, si restet aliquid faciendum. Admodum nihil tibi conducet per omnem vitam laborasse,

[a] *Supra v. 37.*

rasse, si desinas in fine vitæ laborare : plus pro
unum momentum ultimum perseverantiæ, plus
omnes anni præcedentes ; nam cunctos quis per
disset, si in illo instanti defecisset. Fors molestum
videtur in aliquo opere contumaciter perseverare
molestius est, iterum incipere ; & multò molestius
mum inceptare sæpè. Quantum est solatium, aut
illud Incarnati Verbi : (a) *Consummatum est* ; tantum
erit ludibrium, audire exprobrantes : (b) *Hic
cepit edificare, & non potuit consummare.* Ne desinas
ab inchoato opere ; ut in eo persistas, adhibe omni
operam : expeditius est, semel perseverare ; quam ce
bro inchoare.

II. Idcirco desinunt plures perseverare ; quia opus
bonum, quod inchoârunt, judicant multis difficul
tibus obseptum ; sed non fugiunt difficultatem, nam
perseverando facilius fit ; si potuisti incipere, quod
difficilius ; poteris continuare, quod est facilius. Ex
pertus es illud, quo incepisti, opus non esse impar
viribus, par esse tuæ gratiæ ; cur contra tam diuturnam
expe rientiam modò diffidis, & putas te non posse
stine ? quod est præteritum, & quod futurum est,
non creat tibi molestiam in præsentiam : itaque, ut
minuas onus, ne simul, & semel tibi proponas totam
difficultatem ; quia non venit simul tota, sed par
parti temporis respondet. Ut potuisti antea sustinere,
potes modò, poteris & olim deinceps. Qui bene age
re consuevit, malè agere dediscit : sic erit tibi ad solen
tium, quod fuerat ad terrorem, Consuetudo vincit
difficultatem, quia vincit naturam ; quid faciet, quæ
superior est natura, Dei Gratia ? Bonitas æterna requiritur

(a) *Joan. 19. 30.* (b) *Luc. 14. 30.*

Septemb.

ut aeternum illi servias. Disce perseverantiam
 amoris ab eo; qui, cum dixisset suos, in finem dilexit
 illos: qui perseveravit pendere in Cruce, nec voluit
 ab eâ descendere, Licet Judæi promitterent se credi-
 tuos, illum esse Filium Dei. Age homo remisse; quid
 debes optare, & facere pro Christo, qui in Cruce
 pro te perseveravit? qui dilexit te usque ad mortem;
 tui facere bona, & perpeti mala?

III. Opus bonum semper est in promptu; quid
 tatem obest, quo minus facias, & faciendo perficias;
 tui laboris molestia? Attende, aliud bonum hoc esse,
 pati malum; attende jam geminatum bonum, con-
 iunguntur in hoc opere perseverantiæ, illa duo; face-
 re bonum, & pati malum. Non poteris excusari, si
 non perseveres; quia solùm te impedit, quod deberet
 optare pati pro Christo? At si tam infirmus es, ut non
 te urgeat Amor Dei, invitet te Amor tui, stimulet lu-
 crum tuum, acuat spes gaudii futuri? Desperatio sa-
 lutis, & vitæ pereuntis, fortiores solet facere milites,
 & sic servare: spes Divina aeternæ vitæ est fortior,
 quàm desperatio vitæ temporalis, igitur, & te fortem
 reddet, & beatum: cum hac spe aggredere, & perse-
 vera. Itaque subsidium perseverantiæ, ne voluntas
 fortiter concepta, ad primam veluti pruina difficul-
 tatis emarcescat, & tam fædè à cæptis resiliat, quàm
 gloriosè ad ea accesserat, sit prægustatio attenta mox
 consecuturi boni: è contra verò asperitatis brevi ef-
 fluxuræ grata præsentio. Si vis bene finire ultimâ ho-
 rã, singulis horis incipe, si vis perseverare, semper de
 novo incipe? ne purges socordiam tuam infirmitate
 corporis, nihil non potest corpus, si ferveat spiritus,
 Phreneticus, cum infirmus sit, & debilis morbo, plus
 potest,

potest, quàm, quatuor benè sani, vis animi aliquam se communicat corpori. Si infirmitas morbo facit: quantò magis robur Gratia, & sanitas animi cum diliget Deum, & sperat in eo. Hoc, ut per res, inculpe animo poeticum pronuntiatum:

Premia victorum pendent à sine laborum:

Hoc, Scriptura sonat; finis, non pugna coronat.

II. DIES SEPTEMBRIS.

Non est Temperantia in solis refecandis superflua est & in admittendis necessariis? *S. Bernardus confid. l. I.*

Temperantia. I.

P Rodit, ex umbra in solem, è latibris in conspectum, virtutis Cardinalium, ultima quidem ordine, non tamen dignitate, Temperantia, quæ secum virtutum, veluti prætoriam hortem, in aciem producit, quibus contra oblectamenta vitia, prælia Domini, pro Rationis dominatu fructu titer prælietur. Ut autem, non tantum quæ sit, intelligas, sed quanta sit, penitus percipias: Propono quæ imaginem à variis expressam: (a) *Temperantia, est moderatio cupiditatum, Rationi obediens, Proprium illi est, corporis voluptates non suscipere, turpisque voluptatis usus nequaquam cupidam esse, ac justam etiam vereri licentiam, componique animo in parvis, ut in magnis, quæ ad vitam humanam pertinent, rebus unumque observare; Ne quid nimis: sic, ut necessitatem nec præcedat, nec excedat; adeoque rejiciat quidem superflua, sic tamen, ut & admittat necessaria.* Illius indolem illustrat Seneca his verbis: (b) *Temperantia, voluptatibus imperat; alias odit, atque abigit, alias*

[a] Cicero. l. 2. de finib. [b] Seneca epist.

Septemb.

Tessera.

mi aliqui
morbo
anitas
c, ut per
riatum:
um:
a coron
R IS.
super
Bernard

dispensat, & ad sanum modum dirigit: nec nunquam ad illas, propter illas venit: scit optimum esse modum cupiditatum, non quantum velis, sed quantum debeas sumere. Exemplum accipe. Crates, alios in foro ementes, alios vententes contemplatus; illi, inquit, quod rem inter contrariam agunt, se beatos judicant: at ego me, quod utriusque tum emendi, tum vendendi necessitate sum immunis. Quia quidquid ibi emebatur, & vendebatur, erat illi superfluum: quo ostendit, felicitatem non esse venalem.

II. Duabus rebus constat hujus vitæ felicitas, Tolerantiâ, & temperantiâ. Duo sunt poli tranquillitatis, quos expressit binis oculis Epicætetus, sustine, abstine. Pacem non obtinet, nec gaudium retinet; nisi qui sustinet, & abstinet. Hæc sunt cardines quietis, & virtutis. Ut pacem obtineas, abstine; ut retineas, sustine. Recusando consequeris; excipiendo conservas: recusando fortunæ crepundia; excipiendo flagella. Hujus rei in se specimen exhibuit Diogenes: Cinxit cinu tempora, Isthmica cæremonia, velut sacrorum victor certaminum. Jussus ne illegitimè honorem usurparet; respondit: se duos Antagonistas vicisse, voluptatem, & Dolorem: illam, quia abstinuit; hunc, quia sustinuit. Hos binos; nobis capitales hostes, promptum cuique erit vincere, & triumphare. Tolerantiæ clypeo, Temperantiæ gladio. Duæ sunt machinæ, quibus fortuna omnes turbat, & omnia perturbat: vel quia dat, quæ nolumus: vel quia negat, quæ volumus. Resistis, si abstineas his, sustineas illa. Tota miseria involvitur duobus verbis: perversè, & inversè nolle, & velle: quæ oporteret nos velle, nolumus: quæ nolle, volumus. Magna est pars felicitatis nostræ
imò

imo tota nostra felicitas : scitè, & prudenter nolle. Quid expeditius homini, quàm nolle? quid non habes potest nolle : sed nemo potest habere quod nolle. Cùm nolis, potens es in omnia : cùm vis, in nulla.

III. O quantum ærarium est contra sortem fortunam, hæc concisa cupiditas. Jucunda erit voluntas si non sit mendica, securè per illam dives es : si quis dives es, cùm vis, videlicet, cùm nihil vis pauper tunc facis fortunam. Quid majus optare potes, quando magis dives? Nihil in te habebit : nihil in quo tibi placere possit. Ditiore eris Attalo, si Attalæ cam contempnas suppellectilem : & dum vis potes Major vis, quàm Midæ, voluntati tuæ est : nota opus contactu, in absentia plus valet. Si quidem cùm vis nihil velle : habes omnia, etiam quæ non videris. Ex se fortuna levis est? sed graviore; sarcina sua clitellas habet, cupiditates humanas sine quibus nullum onus imponit nobis. Nihil nos onerat, si vota : quæ tamen mala plerumque inscii, unde omnia veniat, multiplicamus, ut sublevemur. Quidam rusticus fatigatus arando, regressurus in villam, aratrum asello alligavit, insuper ipse ascendit : sed nimis gravatus onere, asellus progredi non potuit, tunc descendit, suisque imponens humeris aratrum, iterum ascendens, ad asellum ait : nunc procedere potes : non enim tu, sed ego aratrum fero. Non isto minus ridiculi sumus rustico. Curas, & cupiditates nostras, quæ nostrum obrunt gaudium, novis curis, & votis tueri. & sublevare volumus. Nihil profecto aliud facimus, quàm integrum onus pristinum retinere, & pondere nobis nova imponere. Quamvis

oleramus cupiditates, sumus nobis intolerabiles, si-
 ulla adhuc fortunæ gravitate. Excutiamus illa,
 oneremur spe: nunc ipsam fortunam levem expe-
 mur. Temperabit excessum cupiditatis Tempe-
 rantia, sine quâ, nunquam cupidus quiescet; quia:
Omnia des cupido: sua non perit inde cupido.

12. DIES SEPTEMBRIS.

scientia consistit in duobus punctis, nimirum;
 quod Deus sit omnia, & homo sit nihil? *S. Lau-
 rentius Justinianus.*

P Ræstabilior, quàm primâ fronte
 videtur, est hæc, quæ in honora-
 tâ Temperantiæ tutimâ, primâ
 ordine procedit Virtus, vulgò di-
 studiositas. Ejus dignitatem, pronum erit assequi
 muneribus. Duo sunt autem illius munera:
 excutere ad comparationem scientiæ: alte-
 ræ frænare, & temperare scientiæ cupiditatem.
 Primum igitur, acuit hominis industriam, excutit
 torporem, quoad capeffendam necessariorum
 cognitionem præpeditur. Quis non ardeat, ut
 scientiâ polleat, si uberrimos, quos inde potest cape-
 re fructus, secum expendat? Quàm pulchrum, & ju-
 vandum fuit videre inter Græcos, Homerum; apud
 Hebræos, Salomonem: Lycurgum, apud Lacedæ-
 monios: Prometheus, inter Ægyptios: Livium in-
 ter Romanos, apud eosdem Tullium: Apollonium,
 apud Indos; & Secundum, inter Assyrios. Quàm fe-
 lices fuerunt Philosophi; quibus, bono fato nasci
 contigit illis temporibus, quibus tanta erat idiotarum
 copia, tanta literatorum penuria; ut ex diversis
 Regnis;

Para III.

Zz

Regnis;

Regnis, & Regionibus remotissimis, ex nationibus peregrinis concurrerent homines, non modo ad audiendam doctrinam Philosophorum, sed ad videndos.

II. D. Hieronymus dicit tempore, quo Roma florebat maximè, Livium, Decades suas scripsisse: quosdam venisse nobiles, ad videndum Livium, & quos, ad contemplationem sui Roma, & Capitolii magnificentia non traxerat: unius hominum famam, colloquiumque perduxisse. Salustius ait: gloriosum esse res illustres gerere: sed non minus auri, quam virtutum, ita res ab aliis gestas scribere, ut facta, didicerunt. Quis Alexandrum Magnum novisset, nisi de eo scripsisset Curtius? Quis esset Ulysses, nisi Homerum præconem habuisset? Quis Alcybiades, nisi Thucydides eum extulisset? Quis Cyrus, nisi Xenophon monumentis suis, res gestas illius conservasset? Quis Scipio Africanus, si absque Decadibus foret Livii? Quis Trajanus, nisi intimus illi amicus foret Plutarchus ille nobilis? Quid de magnanimis facinorosis Julii Cæsaris? quid de rebus gestis Pompei Magni sciremus, nisi Lucanus illa celebrasset? Itaque scientiæ beneficio homines sunt non tantum multi noti, sed apud plurimos clari. Hinc præclare de Historiarum scientiâ Nicephorus? (b) *Historia, liber viventium, & tuba, quâ excitati mortui, in medium producuntur.* Idèd appositè dicit Plinius: (c) *Beatorum, quibus, Deorum munere datum est; aut facerent scribenda, aut scribere legenda: beatissimos vero quibus utrumque.* Imò Cicero, in Laudem Poësis dicit.

[a] L. 2, Epist. 2. [b] Init. Histor. [c] 6. Epist. 11.

Septemb.

Tessera.

723

*Nullus agricolæ cultu, stirps tam diurna, quàm Poeta
versu seminari potest.*

III. Unum porrò est deplorandum : plurimos
esse in terris Virtutis Doctores , paucissimos ejus-
dem sectatores : Adstipulatur mihi Valla : *Plures
jam Doctores, quàm docti.* Phavorinus Philoso-
phus Anthonii Gellii Magister dicere solebat : Ideò
Philosophos priscos summâ in auctoritate fuisse ;
quod paucissimi essent Magistri , plurimi discipuli.
Hodie è contrâ , qui Magistrorum cathedras inva-
dunt, penè infiniti sunt ; qui verò se dimittere ad di-
scipulorum subtellia sustineant, rarissimi. Tametsi
curiositas, de quâ hic sermo, præcipuè se occupat in-
hibendo nimio sciendi desiderio : ne hoc natura-
spondus, animum deprimat ultra rectum, abripiat-
que ad eorum cognitionem , quæ homini consenta-
ta sit. Una est scientia , quæ inter omnes te-
rarum principatum : & ideò , ut eâ polleamus , meretur
omnem nostrum conatum : quam tradit hodierna
sæcula : scire Deum esse omnia ; & hominem esse ni-
hil, est in Christi Academia , & Spiritus sancti Gym-
nasio altissima Philosophia : imò præstantissima
Theologia. Utinam illius scientiæ capessendæ tan-
tus esset ardor : quantus , ut profanam caperet , fuit
Diogene : qui profectus Athenas ad Antisthe-
nem , ut ab eo doceretur : cùm ab eo sæpè repellere-
tur ; non destitit tamen inhærere : adeò , ut cùm ei
aliquando baculum intentaret Antisthenes, ultrò ba-
culo caput subjecit, dicens : *cede si vis, at nullum
invenies baculum tam durum, quo me abs te abigas,
nisi aliquid docueris.* Par sit tibi ardor illius ,

Zz 2

quàm

quàm præfata tradit tessera , intelligendæ tamen
cam si fueris doctus , meritò tunc dixerò cum Pe-

Plus probo thesaurum docti , quàm divitis

13. DIES SEPTEMBRIS

Qui cibis abstinent, & mala agunt, dæmones in-
tur, quibus culpa adest, & cibus abest? *Isidorus*
per Amos Prophet.

Absti- I.
nentia.

Abstinere à laude Abstinent
crimen esset injustitiæ ;
te, quæ jure meritò est lae-

reddat laudabiles. Quid studes saginæ? Angeli
expectant ad cœnam magnam in cœlis ; quid
gurgitas cum pecudibus in terris? Qui ad opiparum
invitatus est epulum : domi non farciat ingel-
bis stomachum. Invitatus est à magno illo Rege
qui disposuit tibi mensam, ad manducandum ca-
ste manna , in quo est omne delectamentum, quod
te abjicis cum prodigo ad filiquas porcorum? In
fæx vitarum, hæc vita, & remotissima ab anima
tionis particeps ; quantò magis à spiritu Dei com-
te. Prima lex, quam Deus unquam tulit, fuit ab-
nentia ; ut per eam servaretur donum Innocentia.
Tunc demùm, Adam exutus est veste nuptiali cor-
nalis Justitiæ , dum violavit legem Abstinentia.
Quid Deo, & ventri? Quomodo Deus charum ha-
bebit eum, cui Deus venter est charus? Quomodo
Divina Veritas in eo habitabit, qui amentillimus
idololatra est? Extrema fuit olim insania homo-
num ; inclinare genu ius, quæ facta fuerant ab-

Septem. Quæ ergò, & hæc infania est; te inclinare
 non genu, sed cor his, qui destruuntur, & te destruent
 pro cum Pe
 poribus & cibus?
 II. Quomodo cum Deo epulaberis? quomo-
 do vitam cœlestem ages, & volabis cum Deo super
 BRIS. annas ventorum, ad vitam immortalem, si gaudes
 in rerum vitâ, quæ hærent terræ, & fixæ sunt ra-
 est? *Sid* tibus suis solo, atque adeò semisepulta? Nullius est
 magis mortalis, quàm eorum, qui ventrem
 strant ingestis, & indigestis ferculis: Quid enim
 est illorum stomachus, quàm mortuorum a-
 tum tumulus? Illi igitur, ventricolæ, augent
 mortalitatem: impinguando, quod in se est
 mortale, corpus, & corporis membra; extenuan-
 do, quod in illis est immortale, Animum, & Animi
 cultates. Adam, violato jejunio, statim factus est
 mortalis: tu quotidie fis mortalius, dum saginaris
 cibibus. & avidè aleris mortis altibus. Non vivis,
 sed comedas; sed vivis, ut moriaris; & comedis, ne
 moriaris: celerius mors venit nimio, & exquisi-
 tum cibo; cibus sit tibi vitæ pharmacum, non mortis
 toxicum. Hinc catè egit Pyrrhniculus Vasco: is per-
 gre iter faciens, cum ad meritoriam tabernam ve-
 nit, & apposita esset cœna, omni ex parte olitoria,
 cum vino dilutissimo, omniaque administrarentur
 quàm parcissimè; finitâ cœnâ, jussit ad se vocari Me-
 dicum, ad mercedem capiendam: Igitur caupo cum
 respondisset; ecquid, malum, in viculo maximè agre-
 sti Medicum requiris? Ibi ille: Num, ô bone, teip-
 sum ignoras? quò sit igitur merces operæ suæ par,
 Medici pretium accipe, non cauponis. Sensit fruga-
 litatem, optimam hominis esse medicinam.

III. Peritissimi Medici pharmacum cuiusvis non tamen
 bo in ediam porrigi jubent: nam oppletio, metrorum non me
 est morborum, & præcipuus mortis satelles. Ratione Quapro
 sanitas mentis, ubi est saturnitas ventris. Exiguos temp
 etu, exigua est voluptas, id est, malitia. Istud tamen illis est n
 observandum in Abstinentiâ ; ut ea sit non tantum, est L
 ciborum, sed vitiorum. Parùm edere, & malè agere, teste C
 est actum agere; imò, est dæmonem exprimere. In talibus ex
 bus licet absit esca, adest culpa. Minor tamen est in apula,
 tiorum copia; ubi est major inopia cibi. Quod si ergò lic
 gratis videat dixisse, confirmat hæctenus dicta. Cuius corona
 sologus: (a) est jejunium, vitiorum mors, vita virtutis sub b
 jejunium, pax corporis, membrorum decus, ornamentum pleno
 vita: est jejunium, robur mentium, vigor animorum invidios, & h
 jejunium, castitatis murus, pudicitie propugnaculum in emuleni
 vitas sanctitatis. Cui & subscribit D. Ambrosius, in digandu
 Abstinentiâ indicamus corpori, ut à vitis magis corpore præped
 mum abstinere possimus. Eraxum enim quoddam in quærentur
 luxuriantis Anima, corpus exhaustum. Quisquis in corpore vi
 jejunat, & peccat, lucrum esca rû fecisse videtur, in quibus existi
 lutis: & parcendo, copiis replese cellarium, non mercedem non poss
 saginasse virtutibus. Hoc est salutare jejunium, in quo II. Ex p
 abstinet corpus ab epulis: ita & anima refrænata in anacharlis
 tiis. Obligno hæctenus dicta, usitato Poematis peratis, sec
 Hic bene jejunat: qui se de crimine nudat.

14. DIES SEPTEMBRIS.

Vinum cum mensura emitur, & sine mensura bibi
 tur? Chrysologus serm. 174.

Sobrie- I. Sicut Abstinentia in victu, sic sobrietas est Temperantia in potu.
 tas. Sit licet sobrietas amans jejunium.

[a] Serm. 8. [b] Serm. 31.

non tamen jejunè laudanda est, ubi enim sobrietas,
 non modò corporis, sed & animi, est incolumi-
 Quapropter si velitis, & in hac vita jecundè, & in
 Ex quo temper vivere beatè, (a) *Sobrii estote, & vigilate.*
 nullus est minus sui juris, & liber, quam cui veluti
 est Liber pater. Quid enim servilius illis, quo-
 (teste Clemente Alexandrino qui inclemèter te-
 lentos exagitat) *vita nihil est aliud quàm comessa-
 rapula, balnea, temetum, macula, otium, potus. Vi-*
 Quò ergò licet aliquos eorū semi mortuos, cessitantes, in
 coronas habentes, non secus ac amphoras, inter se
 sub benevolentia nomine fundentes merū. Alios
 in plena crapula, sordidatos, in vultu pallentes, &
 hesternæ temulentia adhuc aliam infunden-
 temulentiam. Pergit inde castigare nunquam satis
 castigandum hoc vitium. *Vino immodico lingua qui-
 labra verò solvuntur, oculi autem de-
 ac divertuntur, cum præ humilitatis mul-
 tanquam in piscina natitet, & mentiri
 existimant omnia in orbem ferri, numerare au-
 non possunt, quæ procul sint, tanquam sint unica.*
 II. Ex penu sapientiæ depromptit, quod dicebat
 acharris: Vitem tres ferre botros: primum volu-
 patis, secundum ebrietatis, tertium molestia, sen-
 parvum vini usum esse jucundum, qui sedat sitim,
 magiorem gignere temulentiam: largissimum parere
 cas, cædes, morbos. Homo vinolentus, plerumque
 somnolentus, & ideò in Dei obsequio lentus:
 quin, & idcirco nec aptus qui rapiat Regnum cælo-
 rum, illud enim soli rapiunt violenti, non vinolenti.
 Imò qui liberales sunt ut bibant vina, inepti sunt ut
 tractent arma. Hinc Piscennius militibus vinum ab

[a] 1. Petr. 5. [b] l. 2. predag. c. 2. Zz 4 eo

eo petentibus: Nilum habetis, inquit, & vinum
 tis? Docuit autem vinolentiam, militibus ut
 fugiendam, qui tum demum ad res præclare
 das promptissimi sunt, cum ratio mero non per
 tur. Idem Romanis à Saracenis victis, dicentibus
 vinum non accepimus, pugnare non possumus
 inquit: Erubescite, nam qui nos vincunt, nil
 quam aquam bibunt. Sic vino sæpè anititur
 quæ acquiritur aqua. Non crescit laurea inter
 sed inter enses. Livius refert Gallia transalpina
 las, cum audissent Italos vineas plantasse, expecta
 nem Italicam susceperunt. Quod si nullas vineas
 lia vineas habuisset; nec regio tam amœna fuisset
 vastata. Quapropter veteres Romani; quæ erant
 rebus omnibus providentia, cum vinum exitum
 esse animadverteret, Senatus-consulto, vitæ
 imperio tolli, & extirpari jusserunt. Accidit
 mirum quiddam, quod finito bello, nullus in
 Italia Gallus manserit, cum vineas in ea nullas esse
 notuisset.

III. Fridericus Imperator, studiosissimus Te
 perantiæ, ac sobrietatis cultor fuit. Is cum ante
 Leonoram uxorem (quæ paterna in domo
 quam vinum gustaverat) facile filios genituram
 in Germania, tam frigida regione, vinum bibere
 respondit; malle se sterilem uxorem habere, quam
 vinosam. Sed jam proscripita publica illa Rep
 peste temulentia, oculos conjiciamus, & ad
 convertamus ad Sobrietatem; cuius præclarus
 buccinator primus Ecclesiæ Doctor S. Augustinus
*Sobrietas, inquit, est recti iudicii tenax memoria
 cordationisque inseparabilis sapientia, secretorum*

& vinum, arcans velamen, lectionum, & doctrina capax,
 studiorum & artium bonarum disciplina, pariter, &
 magistra ingeniorum, & capiendorum pedissequa, bone
 semper avida, salubria, atque utilia creans, vir-
 tute singulare auxilium cuncta cum ratione disponens,
 in congregatione honestorum semper se ingerens. Quan-
 tum chaos inter Ebriositatem, & Sobrietatem: ma-
 gis quàm inter aquam & vinum. Sed ne vinum tibi sit
 in ruinam, sicut illud emis, sic & bibas ad mensuram.
 Ne enim bibas sine mensura, quid sequetur, quàm ut
 mens careat rationis usura? atque ita quod unum
 in te habes cœlestè, & Divinum, perdes per vinum;
 propter vites, gravissimæ sunt inter carnem, & spiri-
 tum lites. Ne te vinum reddat fatuum, hoc æterni-
 tati inscribo effatum:

Sapè nocent vitæ fecundo palmito vites.

15. DIES SEPTEMBRIS.

Inter omnia certamina Christianorum, duriora sunt
 prælia castitatis, nam ibi continua pugna, & rarior
 victoria? *S. August. serm. 250. de Temp.*

Castitas, I. **I**N cella proma Christianæ perfectio-
 nis, nescio an ulla sit præstabilior,
 quàm animi, & corporis Castimo-
 nia, quam jam indè ab initio mundi,
 totus mundus, ut virtutem quàm raram, tam præ-
 claram suspexit, & propè dicam, adoravit. Vocat
 eam Cyprianus, *funus humane substantiæ*. Quia non
 minus quam mortuus, debet homo castus, omnia ad
 hujus vitæ delicias sensu carere. A Climaco appella-
 tur, *Excessiva naturæ abnegatio*. Quia per inferioris
 hominis mortem, opprimit & suffocat maximum

naturæ appetitum. Liberata itaque pravis affectibus anima, mortuum, quoad illarum sensum, corpus relinquit: & quædam est mors ante mortem, cui porro olim apud Romanos Consules, Imperatores, & ipsi quoque triumphali pompa urbem intrantes, si occurrisset virgo Vestalis, de via decedebant, sic virtutes aliæ omnes, uni pudicitiaæ honoris causa, deferre videntur. Hinc sapientes illi qui in mina rebus imposuerunt, castos appellaverunt quasi cœlites, & cœlestes, quod vitam in terris intendentur cœlestium. SS. Patres, natales Castimoniam cœlo ducunt, & ab essentia Divinæ mentis, unde oceanus puritatis ebullit. (a) *Prima Trias virgo est,* canit Gregorius Naxian. Et D. Ambrosius. (b) *Virginitas è cœlo accersivit, quod imitaretur in terris: ne nubes, aere; Angelos, sideraque transcendens, Verbum Dei in ipso sinu patris invenit.*

II, Sed post lucem Evangelii mundo illatam à Jesus, cum sua Matre Castimoniam signum extulit, vix dici potest quanto ardore voluntatum, sic cursus omnium ordinum factus, ad thesaurum huius inæstimabilem quærendum, & celebrandum. Hic auctor, sic & amator est castitatis: hic pudicitiam amorem inspirat: hinc sancit in virginibus incorruptionem, Divinæ mentis propriam: viduis continentiam: sacris hominibus jugem corporis, & animi castimoniam imponit. Denique ad hoc verbum à Christo sublatum pueri, & puellæ, & infirmi propè homines omnium ordinum accurrerunt. Interim cum tanta illius virtutis sit præstantia, idcirco dæmonis hoc totum est studium, nostram ut

[a] *De virg.* [b] *l. 1. de virg.*

is affectionem
 ensum, quod
 mortem,
 es, Imperator
 a urbem
 via decem
 tia honoris
 illi qui
 vere carum
 in terris
 astimonia
 tis, unde
 virgo est
 as. (b) Virgo
 in terra, de
 ens, Verum
 illam
 um extulit
 , sit con
 urum hinc
 dum. Hic
 c pudicitia
 s incorruptis
 duis contem
 oris, & e
 hoc verum
 , & infir
 curreunt
 tia, idcirco
 nostram ut
 carnes

carnem contamine, cujus impia contagione anima
 ipsa maculetur. Ille in hoc vehementer elaborat, ut
 utar verbis S. Chrysologi. (a) *Vt corpus animi do-*
micilium, anima vas, murum spiritus, virtutum scho-
lam, Dei templum, ut scenam criminum, in vitiorum
campam, voluptatum redigat in theatrum. Quapro-
 pter hominem in hac carnis imbecillitate videre ca-
 tum, & in acerrima illa pugna, qua bellatrix caro
 spiritui mortem aut servitutem denuntiat, triumpham
 castitatem, placidoque imperio suo perfrui, hoc
 non modo est mirandum, sed inaudito prodigio si-
 millimum.

III. Inter omnia igitur praelia, quae Deo devoti
 milites praeliantur, nullum est difficilius, quam quod
 geritur pro Castitate; quia cum adversus illam per-
 petuum est certamen, pro illa continuum quoque
 est discrimen. Hoc intellexit D. Hieronymus, cum
 diceret, (b) *grandis esse virtutis, & sollicita diligen-*
tia, in carne non carnaliter vivere, secum pugnare quo-
ndam, & inclusum hostem, Argi, ut fabula ferant, cen-
tum oculis observare. Debent ergo casti esse, ut ani-
 malia illa Apocalyptica, quae erant plena oculorum
 ante & retrò. Debent habere oculos in manibus, ut
 videant, quod attingant in pedibus, ut videant, quo
 ingrediantur: in lingua; ut videant quid loquantur;
 in tergo, ut provideant periculis; in Intellectu,
 ut videant quid cogitent; in corde, ut videant quid
 desiderent, denique debent habere oculos in ipsis o-
 culis, ut videant, quid videant, nec oculi retorquean-
 tur ad illicita. Tertullianus (c) comparat castum
 cum funambulo, qui tenuissimum funem, pen-
 dente

[a] Serm. 11, [b] Ep. ad Furiam. [c] De pud. c. 10.

dente vestigio ingreditur : Carnem spiritu liberans, animum fide moderans, oculum metu temperans, qua illata carnis vacillatio, animi avocatio, oculi tergatio, de tenore decusserit : Fallitur omnino, qui sine sollicita diligentia, & quotidiana cura, se posse in hoc tanta, tam perpetuo & domestico periculo esse victorem. Neque verò est, quod aliquis velut multarum palmarum gladiator, satis se fore esse putet, ad tentationes magno animo superans. In hoc genere præliandi, nulla est lorica impenebilis, nullus tam aheneus, aut adamantinus, qui non subruat & everti queat. Suadeo igitur illud :

Despice factorem Veneris, sectare pudorem.

16. DIES SEPTEMBRIS.

Custos virtutum omnium, dedecus fugiens, & dedecum maximam consequens, verecundia est ? Cicero de Oratore.

Verecundia. I. **V**erecundia, Pudicitia, seu parentis filia, seu ut Domitius pedissequa, inter virtutes, non est virtutum ultima. Et

enim virtutum omnium, ut Custos, sic & Comes. Et quia Euro citius fugit dedecus, illam insequitur gloria, & illam sequentem, assequitur verecundia. Exornat eam maximis laudibus, Valerius Maximus, ita scribens : (a) Verecundia parens est omnis honoris, consilii, tutela solennium officiorum, magistra innocentiæ, chara proximis accepta alienis, omni tempore se vorem præ se ferens in vultu. Et meritò verecundia omnium oculis offert vultum suum spectandum, quia in

[a] l. 4. c. 5.

Septemb.

in eo maximè est spectabilis: in eoque residet velut in
sua Regia, dum illam exornat sua purpura. Hinc
Pythias Aristotelis filia, interrogata, quis color esset
pulcherrimus? Respondit: qui per verecundiam in-
genius oboritur. Idem est & iudicium Senecæ: (a)
*Signum in adolescente signum est, cum illi ex alio rubor
funditur: magis iuvenibus apparet: quibus & plus
coloris est, & tenera frons.* Hinc teste Marcobio: (b)
*Prætextâ utebantur pueri, ut ex purpura rubore,
ingenuitatis rubore tegerentur.* Et certè neque diade-
ma in capite, neque caput in humeris, neque bulla
in pectore, neque sceptrum in manibus, maiorem
Regi conciliat gloriam, quàm juveni imitans suo o-
culo in vultu Pudicitia.

II. Vin' præmium verecundiæ in puero? Cùm
Verus & Manilius consules Romæ ab Gelvio Parti-
cace Imperatore, petiissent, ut inter ministros reci-
pere dignaretur duos suos filios, quorum major na-
tu nondum duodecimum annum excesserat; cum-
que Imperator hoc eis beneficium tribuisset, & pa-
tres, illos in conspectu Imperatoris produxissent, bi-
nas ambo habuere orationes, Græcam, & latinam,
quæ summæ Imperatori fuere delectationi, cæteris
admirationi. Cùm ergò perorarent coram Impera-
tore, alter illorum, oculos in Imperatorem incon-
niventer defixos tenuit, ut nunquam eos dejiceret;
alter humi dejectos habuit, ut nunquam illos attol-
leret. Ita placuit Imperatori hujus verecundia, ut
eum non tantum mensæ suæ ministrare, sed, (qui
summus erat honor) in cubiculum suum ingredi vo-
luerit. Alterum autem puerum, illius sodalem, patri
reddi-

[a] Epist. 11. [b] 1. Sat. 6.

reddidit, si verecundior fuisset, se quoque illum
 cepturum affirmans. Quàm benè ergò Plautus,
Ego illum periisse duco, cui quidem perit pudor,
 profectò, quid prodest pueros esse facie venustatè
 pore exactò, ingenio acuto, cuticulâ candidâ, ca-
 rie flavâ, memoriâ fœcundâ, si cum tantis natu-
 dotibus, hinc perfidentia in actionibus, indè im-
 dentia in oratione jungantur. Quod est gem-
 in annulo aureo, hoc est verecundia, in puero in-
 nuo. Plusque illum commendabit pudica ingeni-
 tas, quàm præcellens ingenium; optandum de quo
 libet adolescente dici possit illud Plinii, (b) *Tantum*
est sanguinis in ore, quantum in animo pudoris.

III. Poetæ roseas bigas attribuunt Auroræ, quod
 existimarent, oriente Aurorâ, cœlum copiam ro-
 rum impluere. Piæ animæ geminis bigis, cœlum
 petunt, & pervehuntur ad Deum, Pudicitia & Vere-
 cundiâ: has bigas non dubito, roseas nuncupari,
 quod quocunque animum circumtulerint, sub
 rosarum corollas amœnitate summâ videre est, &
 pancarpas florum varias enasci, ad honorandam
 modestiam animi casti, quem pudor condecorat.
 Pudoris autem sedes angusta in vultu est, quod
 indè liquet, quod naturæ instinctu, qui erubescunt,
 & verecundantur, manu vultum inumbrare solent.
 Sic enim videmus à natura divinitus provisum
 se, ut cum hominis partes omnes, ut plurimum ve-
 lamentis operiantur, ipsa facies nuda per se, & in-
 aperto collocata, à verecundia purpureum integu-
 mentum accipiat, quod pudentis & regii animi est
 paludamentum, sed quod de vultu dictum est ge-
 neratim, verecundia, pudicitia, modestia, castitas, &
 virtus.

[a] In Bacchid, [b] Panegyri

Septemb.

teratim, de genis maximè intelligi debet, quod verecundia proprium est diversorium, si Plinio credimus, (a) *Genæ, inquit, pudoris sedes: ibi maximè ostentatur rubor.* Hinc Socrates hortabatur juvenes, ut hæc tria haberent: in animo prudentiam, in lingua silentium, in vultu verecundiam. Hæc tria consecutum fuisse decora Satyrum, describit ejus frater D. Ambrosius, in hunc modum. *In casu virorum rarus nullere os, elevare oculos, referre sermonem.* Adeo verecundia partes omnes expleverat, numeros absolverat. Apud Lacedemonios Pædagogi adolescentum, ad omnem verecundiam eos instituebant: manus intrâ pallium continere, demissos habere oculos, pauca loqui, adeo ut dicere non vereatur Xenophon, (b) *Verecundia majori fuisse, quam in thaliamis Virgines.* Sed verecundatur suis laudibus Verecundia, jubetque nie, ad alias virtutes digredi: quare ne perfundam illam rubore, finio cum hoc elogio ruboris.

Virtutum florem perdis, perdendo ruborem.

17. DIES SEPTEMBRIS.

Conservare humanitatem, quid aliud est, quàm diligere hominem, quia homo sit, & idem quod nos sumus? *Lactantius l. 6. c. 11.*

Humani- I. **I**nter virtutes præterire Humanitatem; summa foret inhumanitas! cum nihil tam sit proprium homini, quàm Humanitas. Hoc nos docet ipsa hominis etymologia ex Divo Ambrosio hausta. (c) *Considera ô homo, unde nomen sumpse-*

[a] l. 11, c. 31. [b] *In rep. Lacc. l. 1.* [c] 3. *Offic. c. 3.*

sumpseris: ab humo utique, qua nihil cuiquam erogavetur, sed omnia largitur omnibus, & diversos in usum numerum animantium fructus ministrat. Inde apparet Humanitas, specialis, & domestica virtus hominum, consortem adjuvet. Proprium humanitatis, pati nos, uti nævos in vultibus, ita & in moribus. Dicitur ipsa Societatis humanæ necessitas, omnibus eorum pugnantis genis, urbaniter convivere, pati moribus quos immutare, ita nec evitare possumus. Debet itaque vir humanus, instar aeris, ex occasione commo- hi, dilatari, loco cedere vacuum implere, cuius quantitati, vel figuræ commensurari, ne mundi consis- lis unitas, & compago, solutione continui disparet. Hoc ingenium versatile, non humana tantum præ- dentia, sed naturæ lex commendat. Quid enim gravius, quàm eorum onera portare, qui vicissim in- fra patiantur? personarum, ut rerum, non minus in- commoda, quàm commoda partiri? earumque de- ras condiciones, si beneficium accipimus, obsequium si conferimus, geminâ gratiâ tolerare?

II. Vide in Ethnico Christianam Humanitatem. (a) Hydricus cum quendam coniecisset in carce- rem, Agesilaus humaniter pro captivo veniens deprecatus est, hunc in modum scribens: si nihil peccavit, oro ut hominem dimittas; si peccavit, mihi dimitte; sed omninò dimitte. Innocentem punire scelus est, culpam interdum condonare, in gratiam honesti deprecatoris, humanitas est: Ut impendens malignus sit, qui fontem patentem obtegat, aut so- lem obradiantem prohibeat, aut lumen recuset de suo lumine accendere, aut viam erranti monstrare.

[a] Plutarch. in apoph.

gravetur : ita vehementer sit inhumanus , qui pro-
 be nolit, citra nullum sui incommodum. Præcla-
 rem ad rem nostram D. Gregorius Nazianzenus. (a)
 omnis qui navigat , naufragio est proximus , & tantò plus,
 quanto navigat audacius, ac omnis qui corpore est circunda-
 tus, quanto est corporis malis, quantò elatius pertransit, &
 se jacentem non respicit. Quamdiu vento navigat se-
 cundo, manum naufrago præbe. Quamdiu rectè vales,
 afflicto succurre : ne expecta donec ex-
 pso discas , quantum malum sit inhumanitas, &
 quantum bonum viscera aperire indigentibus. Ubi-
 que ergo se effert proximi calamitas, illic ma-
 gnam se prodendi habet Humanitas.

III. Inhumanitatem te dedocebunt , & doce-
 bunt humanitatem , in quibus nihil est hominis ,
 sed bruta animantia, & immites belluæ. Marinus apud
 Romanum, vitam solitariam duxit ; Cum verò ali-
 quando cellam suam versus ab urbe Româ rediret ,
 bellum quo in via utebatur , ursus terribilis inva-
 dit, peremit. Ille ursum tenuit, & ut asini vices sub-
 stitueret, ad cellam usque se deferret, jussit, subito silve-
 ram exuens animum immanis bestia , dorsum ho-
 mini præbuit, cujus asello non perpercerat : diceret
 humanitatis ejus conscientiam : quoniam ille amissi
 momenti jacturam passus ; in auctorem damni non
 excanduit, neque indignatus est , sed tantum servi-
 tium ejus usus , quo probare posset se pœnas ab ipso
 exigere ; si veller, cujus dorso potuit tam imperiosè
 insidere. Quid mirum, si cum feræ rationis expertes
 humanitatis obsequia præstiterint , Ethnici in cœca
 errorum caligine, non adeò cæcutierint, quin vi-
 derint,

Pars III.

A a a

derint,

(a) In orat. de paupere.

derint, homini esse laudabile, præbere se omnino
 humanum. Hinc Princeps eloquentiæ, [a] Nihil
 tam regium, tam liberale, tamque munificum, quam
 ferre supplicibus, exire afflicto, dare salutem, liberare
 cunctos homines. Nulla essent urbes, si nulla esset ur-
 banitas: nec viverent homines more hominum, si
 esset humanitas; nec ullus in via peregrinus, habere
 qui se sociaret comitem, si nulla esset comi-
 tanitas. Nihil denique habet in se hominis, præter figuram
 corporis, in quo nulla est humanitas. Vis esse
 omnibus acceptus, plus dones, quam accipias. Vis
 omnibus esse gratus, confer omnibus gratias.
 Vis frui pace? abstine à lite. Si vis placeant tua
 opera, da lætus, non mæstus. Vin' causam? attende
 Poeram.

Si des plorando, perdis tua munera dando.

18. DIES SEPTEMBRIS.

Memento peregrisse te aliquid, testare aliquid; dire-
 xisse te ad refectionem, non ad defectionem.

S. Aug. in psal. 34.

Urbanitas I. **H**abet cum humanitate Urbanitas
 sine Eu- tropelia. **H**on tantum commercium, sed
 contubernium. Ejus lineamenta
 expressit Aristoteles. (b) In jucunditate qua ad
 cum accommodatur, qui modum quendam adhibet, is
 seu urbanus habendus est: & affectio, Urbanitas, & affec-
 tas: atque modum egreditur, scurritas, & in quo ipsa
 scurra dicitur: qui verò omnino à jocis abhorret, is agrestis
 & rusticus: affectio ista, rusticitas dicitur. Danda est

(a) Cicero de orat. (b) l. 2. Eth. c. 7.

tur aliqua virtus, quæ exhilarationi animi modum ponat, & hoc vocatur Urbanitas, seu Eutropelia, quæ omnem planè honestam animi, velut arcus contenti remissionem, complectitur. Itaque moderata aliqua remissio, & fessi recreatio, ut vegetior postmodum quis laborem resumat, opus est virtutis; dummodo opus illud, ex quo remissio illa captatur, honestum sit, omnesque extrinsecæ circumstantiæ debentes submoveantur. (a) Hippocrates non dubitavit dicere, perfunctionem operis continuam, esse morbi quoddam genus, illiusque medicinam esse laboris vacuitatem, & cessationem. Pindarus item, letitiam, animique relaxationem nominabat, (b) *Optimum laborum medicum*. Istud indubitatum est, frequentia occupationum, multitudine negotiorum, assiduitate laborum ingenii vim exhauriri, rerum variarum tractatione, hominem viribus destitui, continua animi contentione frangi, ac ingenii nervos debilitari.

II. Ne tamen ludas ludos insolentes; observa illud Cassiodori: *Sit pro repub. & cum ludere videmur; non ideo voluptuosa querimus, ut per ipsa seria compleamus.* (c) Imo non tantum dum ludis sit pro repub. sed quo debes omnia referre, pro Dei gloria. Et juxta normam telleræ, non sit corporis refectio, defectio animi. Sic relaxa animum, ut non noceas animæ. Inambulatio loco ameno, & aperto probatur. Nazianzeno, ipsiq; fuit familiaris. (d) Perpulchrè item Minutius Felix, suâ cum amicis relaxatione in maris litore describit; inambulando, ut ait, litori, datum à se tempus referens, &

A a a 2

aura

(a) l. de Flat. (b) Oda. 4. Non. (c) l. i. Epist. 45.
(d) In octa.

aura aspirans leniter membra vegetaret, & cum
 mia voluptate, molli vestigio cedens, arena suble-
 ret. Addit delectationem ex errore cunctarum pla-
 tarum, cum æquor nunc appulsum pedibus allie-
 fluctus, nunc relabeus, ac vestigia retrahens in le-
 beret. Proderit, & ad honestam animi relaxationem
 conspectus rusticæ amœnitatis. Adstipulatur mibi
 Chrylost. (a) Cùm recreare animum volueris, petere
 hortos, petere, fluentes rivos, conspicere, ingentes lacus
 derare, amœna cernere loca, cicadas audire canentes. Ge-
 ritus item avium, & modulatio, quæ veluti natura
 musica & artificiosissimo citra artem concentu,
 successu rusticano dulcissimè pascit, & recreat au-
 entium sensus: & captatur à plerisque concludens
 bus aviario in eum finem canoras aves; psittacos
 quam, picas, corvos, sturnos.

III. Recreaberis non modo audiendo, sed & lo-
 gendo, avium diversos concentus calamo expressis
 Sidonii, in villæ suæ delineatione. (b) Quam vo-
 lupe est auribus insonare cicadas meridie concrepantes,
 nas crepusculo incumbente blaterantes, cygnos, atque anseres
 concubria nocte clangentes, intempesta gallos gallinæos can-
 cinentes, oscines corvos voce triplicata puniceam surgentem
 aurora facem consalutantes: diluculo autem philomelam,
 inter frutices sibilantem; Cui concentui licebit adjungas
 fistola septifora armentalem canentem, quam sepe nocturna
 carminum certaminibus, insomnes nostrorum montium Tity-
 ri exercent, inter greges tunibulatos, per depasta buccas, re-
 boantes. Profunt & ad animum remittendum face-
 tiæ, sales, lepores, argutiæ, modo intra gyrum honesti
 contineantur. Sic Stratonicus, quodam imperitè ja-
 culat-

(a) Hom. 36. in met. (b) l. 2. Epist. 1.

culante, abiens, ad ipsum scopum, constitit. Et cum
 quidam interrogaret causam, respondit. Ne me fe-
 riat. Item Domitius Afer, cuidam oratori malo, qui
 in epilogo misericordiam se movisse putabat, post-
 quam assedit, roganti videreturne satis movisse mi-
 sericordiam. At magnam quidem, inquit, neminem
 enim puto tam durum, cui non oratio tua miseranda
 visa sit. Similia arguta responsa, & dicta velut cote
 quadam, ut acuunt ingenium, sic reficiunt ani-
 mum. His accedunt varia lusu genera, quos in-
 ter ne admittas aleam, vel tesseram, admonet te
 hodiernæ diei tessera. Quod si quis ab illis abhor-
 rentem carpat, reponit illud Xenophanis, quam cum
 Lausus Hermonienis, per contumeliam, timidum ap-
 pellaret, quod ludere tesseris, cum eo nollet: Fateba-
 tur ille, & aiebat, *se timendum semper fuisse ad res inhone-
 stas. O securum timorem; timere timenda. Ut lu-
 do ponas modum, ingemina tibi sæpius hoc metrum.*
Raro doctus erit, qui semper ludere querit.

19. DIES SEPTEMB.

Philosophus auditur, dum videtur? *Tertullianus de
 Psal. c. ultimo.*

Mode- I. **N**on statuaris ego sum, ait Pinda-
 rus, *ut immobilia simulacra compo-
 nam.* (a) Caller si quis statuarii
 artem, peritissima morum excultrix Modestia,
 ut hominem fingat, tanquam animatam quandam
 statuam ad decori excellentem speciem, nume-
 ris suis absolutam, quæ oculos aliorum teneat,
 atque in sui admirationem rapiat. Gratus ille, deco-
 rusque membrorum omnium habitus, epigrammate

Aaa 3

sta-

(a) Ode. 5. Ne.

statuarum, & præconio omni vocalior, in auribus
oculisque intuentium resonabit, & exponet pulcherrimi
animi virtutem, ac præstantiam, è brevi, sed
to, & rotundo Tertulliani dicto, quod tibi putat
Sum. *Auditor Philosophus dum videtur.* Muto verbum
& dico, *Auditor Christianus, dum videtur.* Quod
teste Tullio, frons, oculi, vultus, per sæpe mentium
eadem si sint ad amissim & leges modestiæ conformata,
nata, ad virtutis illius imitationem nos adhortantur.
Decora igitur totius corporis compositio, est tam
ad modestiam observandam concio. Monet nos Ap
stolus, (a) *Glorificate, & portate Deum in corpore vestro.*
Quid sunt vestra corpora, nisi animata quædam
Christi, cujus corpus toties sumitis, ciboria, & De
incarnati spirantia tabernacula? Hoc si ita est, vult
te qualia debeant esse corpora vestra. Nemo corpus
sacratissimum Christi claudit, aut portat in vase
fictili, ligneo calice, testacea olla, argillaceo poculo,
sed si quid in terræ visceribus rutillet argenti, si quid
in Pervano solo fulgeat auri, si quæ in Erythraeo
mari niteat margarita, hoc totum eruitur, & conge
ritur, ut adornentur pyxides illæ, quibus Christi cor
pus clauditur.

II. Hoc si ita est, quàm debent corpora illa esse
exulta, quàm pretiosa, quàm ornata, quæ ipsum por
tant, cæli, terræque maximum ornamentum? Tractate
itaque corpora vestra manibus artificis modestiæ.
Illa sic finget omnia membra, sic artus concinnabit,
ita vestes componet, ita gressus dirigit, ita corpus to
rum formabit, ut dignissimum sit quo Deus ponetur.
Paulus hoc modestiæ decus voluit omnium oculis esse
conspicuum dicens. (b) *Modestia vestra nota sit omnibus.*

(a) I. Corinth. 6. (b) Philip. 4. 5.

Septemb. *in oculis*. Quasi dicat. Lateat vestra scientia, non
 pateat prudentia, ignota sit Mansuetudo, abscondita
 fortitudo, occulta Temperantia; perinde est, sed Mo-
 destia lateat, nullum pateat omnibus, nota sit univer-
 sis. Nota sit dum loquimini, in lingua; dum specta-
 tis, in oculis; dum operamini, in manibus; dum ince-
 ditis, in pedibus; dum conversamini, in moribus. Ut
 ergo sitis noti, Modestia sit nota: & quidem omni-
 bus hominibus, quia in vos omnium oculi conver-
 tuntur; sit ergo nota Ethnicis, & inspecta vestra Mo-
 destia, agnoscant Deum verum; Hæreticis, ut at fi-
 dem convertantur; Catholicis, ut in fide confirma-
 rentur; sit nota impiis ut ad pietatem; impudicis, ut ad
 Castimoniam, ebriosis, ut ad Temperantiam, avaris,
 ut ad Liberalitatem, iracundis, ut ad Mansuetudi-
 nem, intuitu vestræ modestiæ accendantur. Homi-
 nes insignibus suis noscuntur. Itaque pingunt Vul-
 canum cum malleo, Apollinem cum plectro, Nep-
 tunum cum fuscina, cum sacculo Mercurium, cum
 cæsto Venerem, cum gorgone Minervam; proprium
 omnium Christianorum insigne, est, Modestia insig-
 nis.

III. Inter uberrimos porro fructus Modestiæ;
 primus est, quod occursum suo vitia suffundat; vir-
 tutes commendet. Nam ut bene D. Hieronymus
 Philosophus, ait, (a) *Licet sermone taceant, habitu, &*
gesta loqui. Uade, ut monet nostrateffera, vir mode-
 stus, vel si videatur, prodest. Itaque vir modestus, est
 orator absolutus. Quia si orationis est, apposite di-
 cere ad persuasionem, quis facilius suadebit, an qui
 verbis, ut facere velis, moveant, an qui exemplo,

A a a 4

ut

(a) l. 2. in Joan.

ut facere debeas, quasi compellit? In viro modo
totius corporis figura, est vocalis: frons sine
serena, sine rugis explicata; quid aliud loquitur
commendat, quam conscientiae tranquillitatem
quam illius oraculi veritatem. (a) *Secura mens,
juge convivium.* Oculi decenter in solum defixi,
aversi, ne videant vanitatem, quid aliud clamat
quam illud Ecclesiastae effatum. (b) *Vanitas vani-
tatum, & omnia vanitas?* Lingua in loquendo rari-
quid aliud commendat, quam illud Ecclesiastici
nuntiatum. (c) *Ori tuo facito ostia, & seras.* Denique
tius corporis forma luce fulguranti Modestia, ac
eoris undique circumfulgens, quid aliud vociferatur
quam illa Christi verba: (d) *Sic luceat lux vestra coram
hominibus, ut videant opera nostra bona, & glorificentur
patrem qui in caelis est?* Hoc est vere esse oratorem, si-
lius evades orator, vitae modestia, quam linguæ elo-
quentia: Hæc tantum movet, illa trahit. Pluris ergo
homo modestia loquens, quam lingua garruens. Qui

Qui nimium fatetur, stultissimus esse probatur.

20. DIES SEPTEMB.

Magna est virtus, si non lædas à quo læsus es. Magna
est fortitudo, si etiam læsus remittas? *Isidorus
solit. 2.*

Manfue- I.
tudo.

ECce novum genus virtutis, ac for-
titudinis, lædentem non lædere,
immo lædenti injuriam non immi-
tere, sed immissam remittere. Hæc discis
mansuetudinis magisterio, & ab illo qui unus est om-
nium Magister, in cujus Academia, hæc non modo

(a) *Prov. 15. 15.* (b) *Ecclesiast. 1.* (c) *Eccles. 28. 24.*

(d) *Matth. 5.*

Septemb.

prima, sed tota est disciplina. (a) *Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde.* Absit, ut aliud vobis proponam, quod imitemini exemplar, quàm Christi exemplum. Tota Christi vita, non est nisi aurea quædam Mansuetudinis tela. Visne hujus telæ videre fila? Propono tibi Christum cum Apostolis in medio Judæorum, (b) *veluti signum cui contradicitur*: id est, veluti scopum, in quem omnia maledicentiæ tela, malevolentia jacula, odii spicula, invidia sagittæ, ex eorum animis velut pharetris, illorum sceleratis actibus, velut acubus intorqueantur: Cives sui ardent in illum invidia, cognati urgent improbè, ut se mundo manifestet: Apostolorum votum est, ut quàm citissimè se probet, & prodatur Messiam: infima quidem plebs illum sequitur, sed non tam melioris descendæ frugis, quàm gratiâ accipiendæ opis: imperiti capere non possunt, quâ ratione se dicat Filium Dei: Doctiores, illius sermonibus struunt insidias. Si se probat à miraculis, exiguntur Scripturarum testimonia; si à sacris literis disceptatur, unde homo idiota, & faber non verit literas.

II. Non est satis. In illorum conspectu patrat omnia miraculorum genera: pro animi libidine, alia exigunt, fidem non habituri jam factis, nisi illa ipsa quæ volunt, faciat. Si de sceleribus illos admonet, offenduntur. Si ea illis remittat, obmurmurant, & gratiam, interpretantur blasphemiam: si pellit Dæmones, juratumque se illorum hostem profiteretur, id ajunt fieri potius ex familiari, ac clandestino utrorumque commercio. Si Samariam ingredi vult, ab incolis velut Judæorum amicus excluditur; si redit

A a a 5

ia

(a) *Matt. II.* (b) *Luc. I.*

in Judæam. Judæi Samaritanum pronuntiant: si
 Regno, regisque dignitate loquitur, habetur
 tionum concitator: si de abiectione, & humilitate
 non creditur esse Messias. Denique promptum
 nefaciendi, vitamque illis conservandi animum
 bique testatur, & illi contra toti sunt, ut illi
 mortemque inferant. Non sufficiebant hæc ad
 acerbandum etiam mitissimum animum. Sic apertè
 obloqui, ineptè omnibus ejus consiliis, procaciter
 omnibus monitis, contumaciter omnibus factis
 luctari. Tota Christi in hoc certamine fortitudo,
 animi mansuetudo; ipsius panoplia, est patientia.
 Constat Christo animus tam pacatus, & tranquillus
 in omnibus illis obtreptionibus, quasi nullà polle-
 ret in eos auctoritate, quibuscum loquebatur, ut
 careret potestate, quâ suam tueretur auctoritatem.
 Ulline unquam manum admovit, nisi ut benefi-
 cium præstaret? Ulline damnum unquam intulit?
 imò ullusne fuit, cui gratiam non contulit? Nonne
 potius reprehendit discipulos, monentes, ut eve-
 caret è cælo ignem, contumeliæ audacium hominum
 puniendæ? Nonne disertè illis significavit, hunc spi-
 ritum alienum esse à suo, & se [a] non venisse animas
 perdere, sed salvare.

III. Discute, an hæc Christi, in te Christiane,
 spirat indoles. Quæ sunt tua, quibus præliis ac-
 ma, nisi impatientiæ verba? hæc tibi ipsi es gravis, &
 aliis difficilis. Hæc igitur pauca animo volve, &
 revolve. Cùm omnis tua impatientia oriatur à
 difficultatibus, aut est præsidium aliquod illas re-
 movendi, aut nullum: si nullum, cur turbaris? si ali-

[a] Luc. 6. 59.

quod, cur illo non uteris, cum impatientia malum
 potius augeat, tantum abest, ut imminuat. Deinde
 quid culpam in alios conjicis, qui opinione tua te læ-
 dent? scito, à te malo provenire hoc malum: ne-
 minem lædi, nisi à se ipso: esse ineptiam, imò de-
 mentiam, velle ulcisci injuriam, cum hoc nequeas,
 nisi in te sis insignitè injurius. Disce ergò, non rectè
 curari malum ab alio malo. Mansuetudinem, tan-
 tum esse bonum, ut etiam mala convertat in bonum.
 Quis non ridet ineptiam irati? Quid iracunde vis?
 Damna vitare? Incurris: Non potest tantum tibi no-
 cere inimicus, cui irasceris, quàm ipse tibi dum ira-
 sceris. Qualis dementia erit, si medicaturus ægro-
 tatem, si non parti læsæ, sed alieno corpori phar-
 macum adhibeat? Non claudis tuum vulnus, si ape-
 rias faviori ictu alterius latens. Non erit ulceri pro-
 prio fomentum, apostema extranei: non fluit cum
 alieno sanguine, balsamum tuæ plagæ. Damnum
 quod putas tuum, non sarcit aliena vindicta. Si vis
 innocenter irasci, nulli potes, nec honestiori, nec
 utiliori titulo irasci, quàm tibi irascenti, & tuæ ira-
 cundiæ. Huic curandæ non est peritior Galenus,
 quàm animus mansuetus. Subscribit mihi dicenti
 Poëta:

Iras sustollis, si sit resposio mollis.

21. DIES SEPTEMBRIS.

Sanctorum omnium profectus, ad humilitatem
 est accessus, S. Dorotheus Doct. 14.

I. Ob.

Humili- I.
tas.

Objicit se omnium conspectu
quæ omnibus propè est de
Aut , quæve re alia nulla
est suspicienda , quàm sui despicientiâ , Humi-
tas. Virtus nulli satis intellecta , à plerisque
per neglecta. Quæ tam est necessaria , ut nulla
virtus sine illa , nulla non cum illa. Tantum
deficis in sanctitate , quantum non proficis in
militate. Itaque profectus in curriculo virtutum
non est aliud , quàm accessus ad humilitatem :
tantò es sanctior , Deoque acceptior , quanto
milior. Nihil facies , nisi te nihil facias , &
existimes. Ut boni , unde bonus fias , aliquid facias
oportet te penitus exinaniâ. Quantum natura
cum horret , tantum Humilitas ambit. Hæc
vacuitas , magnes fit Divini respectus , illex Divi-
tatis. Tunc enim te Deus respicit , dum animus se de-
spicit. Inest Deus ei , qui sibi deest ; adest , si tibi ab-
est. Videns Scapheus discipulum vehementer iustitiam
& fastu ventosum , verissimâ objurgavit sententiam
Bonum non est in magno , sed in bono est magnum. Quo-
quid rectè fit , id magnum est , addo , & gloriosum
at quidquid magnum fit , non est statim bonum , sed
illaudabile , rarò securum. Jus securitatis vindicet
sibi humilitas. Vis rem hanc confirmari ? Eam con-
firmo illius auctoritate , qui in Ecclesia præstitit sum-
mâ dignitate , D. Gregorii : (a) *Qui sine humilitate
virtutes congregat , quasi in ventum pulverem portat.* Sine
humilitate virtus nulla non modò non subsistit , sed
nec existit.

(a) In Explic. 3. Psal. poenit.

II. Infinita sunt, quæ nos, ut infinities humilie-
 mus, non tantum movent, sed cogunt. Unum est
 propriè nostrum, Nihil, quia ex natura nihil sumus,
 solius naturæ viribus nihil possumus. Undiquæ vi-
 lissimi sumus, imò ipsa vilitas, ob id quod sumus, &
 ob id quod non sumus: ob ea, quæ fecimus, & ob ea
 quæ non fecimus; ob ea, quæ fecit Deus pro nobis,
 & ob ea, quæ non fecit nobis. Et quia ipse tantus est,
 nos tantilli, imò nihil. Quis se non demitteret us-
 que ad centrum terræ, & si quid sit eò inferius, ob
 scelera, quæ commisit? Imò non minus se debet de-
 mittere, ob scelera, quæ non commisit, sed quæ com-
 mittere potuit. Quia non peccasse, non est nostræ
 potentia, sed Divinæ misericordiæ; Nobis enim re-
 licti, quid à nobis non fuisset delictum. Quod un-
 quam ab ullo patratum est scelus, quod à nobis non
 cogitatum fuisset mente cogitatum, sed opere perpetra-
 tum, sine Dei auxilio? Par tibi est ratio humiliandi te,
 quod non peccaveris, quàm si peccasses, & æquè
 Deo es devinctus. Non magis venditur gladius, qui
 occidit multos, quàm qui potuit plures occidere.
 Tua malitia, tot illa patraret mala; quod non fecerit,
 non est in te, sed in Deo. Æquè te debes humiliare,
 ob peccata aliena, ac ob tua: quia ab iis Deus te præ-
 servavit, quia majus est Dei beneficium, præservasse,
 quàm remisisse, postquam peccaveris.
 Major occasio se humiliandi fuit B. Virgini, esse
 præservatam à peccatis, quàm Magdalena, tot à se
 peccata commissa, fuisse sibi remissa.

III. Sed quis cogitans, quid fecerit pro nobis hu-
 milis Jesus, se audebit extollere? Confer, ô con-
 temptibilis homo, leve, & inane opus tuum, quo glo-
 riaris,

riaris,

riaris, cum infinito opere Incarnationis, Eucharistiae, & Passionis: nonne præ verecundia, frontem decidet? Deus, qui est totum, se exinanivit pro te: tu qui es nihil, te putas aliquid contra Deum. Cogitans, quæ non fecit Deus, non se humiliet, non præcipitaverit ad inferos, post primum intuitum, ut fecit Angelis? Licet adeò effemus capti, & animo cæci, ut non videremus ullam nobis sceleris labem, plus tamen deberemus nos nocere, quod Dei gratiâ non plura præstemus pro Deum, quàm ob vermes, in quos sumus conversi: ob sperma foetidum, unde geniti sumus; ob pedes, quibus cum geniti fuimus, obnoxii sumus; ob miseras corporis, quibus involvimur, ob pericula animæ, quibus exponimur. O quàm appositè Augustinus: (a) *Magis cogitare debetis, quid vobis desit, quàm quid vobis adsit. Quod habes, cave, ne perdas. Quod nondum habes, supplica, ut habeas. In quantis sis minor, est considerandum, non in quantis sis major. Si enim cogitaveris quantum præcessisti alterum, cave tumorem, si vero cogitaveris quantum tibi deest, ingemiscis. Curaris, humiliaberis, tutior ambulabis, non præcipitaberis. Involvetur pallio humilitatis, & late, & frueris magna pace.*

Si sapi ergò lata, bona res est vivere pace.

22. DIES SEPTEMB.

Plus vigilare, plus vivere est. Chrysologus
Sermon, 24.

(a) Super Matt. serm. 59.

Septemb.

Vigilau- I.

Sit Vigilantia, virtutum omnium, quæ mores excolunt, clausula. Magno labore comparatas virtutes, nullo labore amittes, nisi velut è speculâ, ut conserventur, excubet Vigilantia. Hæc ad omnem vitæ partem, & officii genus est imprimis necessaria, utpotè quæ per omnia, tum divina, tum humana latè fuerit. Illa est Regina artium, quas omnes genio suo sublimè tollit, atque in officinas, bonam copiam inducit, pleno cornu, ubere fructu, lætissimâ felicitate. Et cum Regnum cælorum vim piatiatur, illa nobis arma dat in manus, igneamque romphæam, qua fores illæ adamantinæ rumpantur, atque diffiliantur, ut violenti in beatam illam possessionem admittantur. Illa nobis texit coronas, vim, & ardorem suggerit, gloriæ characterem inurit, impetum sequit ad æternitatem. Sine hæc, virtus excutitur, labit vitium, salus periclitatur; adeoque est apex Christianæ perfectionis. Hinc Moyse ad Vigilantiam hoc verborum compendio monet: (a) *Attende tibi ipsi.* Id est, omnibus viribus: tum naturæ, tum gratiæ ad hoc contendas, ut tibi attendas. Non adhibeas præcipuam curam in comenda pulchritudine corporis, atque indies venustanda, in augendis opibus, in conciliandis tibi honoribus, quæ diffluunt: sed attende tibi ipsi. Hoc est, invigilia animæ tuæ, in qua tu totus es, in qua melior tui portio est: hæc te cura dies, noctesque stimulet.

II. Tanti debes æstimare Vigilantiam, quantum quo nihil tibi charius, ipsam vitam. Quia idem

(a) Deut. 4. 9.

idem est vigilare, quod vivere; hinc rectè Chry-
 logus: (a) Quid tam morti simile, quàm dormientia
 stus? Quid tam vita plenum, quàm forma vigilantia?
 ars, quod tempus, quæ potestas, quod officium, non
 lucra, lucubratione perquirat? Hinc est, quod Regi
 cinctu pervigil; callidi hostis, præcaver, & evitat insidias
 tunc in castris miles supervenientes nocturnos impetu, ca-
 pernoctatione propellit: sic nauta vigilando, diffusi in
 incertas vias intrat, & calles transit invios, & vigili-
 furtivo ad lucrosi portus votivam pervenit mansionem. In
 pastor adjungit noctes diebus, & totum sibi tempus denegat
 dormiendi, ne qua lupis, suffragante somno, grassandi
 gregem præbeatur occasio. Habes hinc simul, & semper
 conglobata commoda omnia, quæ parit Vigilia con-
 poris, plura & majora consequeris ex Vigilantia
 nimæ. Sed potissimum invigila voluntati, & ratio-
 ni. Hæc sine, illa cæca est. Vide, ut rectè libertate
 utaris: paris est artis mala fugere, bona sectari; non
 minoris, moderari affectiones, quæ si modum non
 retinent, in vitia desinunt. Id ne eveniat, mentis
 bitriò rege, non placito cupiditatis. Invigila etiam
 gratiæ, utere illa ut vitæ cælestis in terris magister
 quam si negligis, gratus esse desinis, & rei nobilissi-
 mæ summam injuriam affers. Rectè uteris, si om-
 nem illâ actionem condis, si desis gratiæ, deerit ti-
 bi gratia, deseret te gratiæ auctor. Succedet gratiæ
 offensa ejus, quem habere offensum, est exitio esse
 obnoxium.

III. Invigila & gratiæ affectis, virtutibus; que-
 rum consortio, ut solet Gratia gaudere, ita præ-
 sidio non debet carere. Ubi languet Virtus, fervet
 cupi-

(a) *Supra*

Septemb.

Tessera.

cupiditas. Ab hoc fonte vitia omnia promanant, unde tanquam ab Apennino fluminum, peccatorum omnium divortia fiunt. Cave umbram Virtutis, pro virtute ostentes; nihil inter homines communius; nihil homini miserius, non amplectere tantum illam, quæ mollis est, qualis ubi est, vera virtus non est. Ne spereris, ubi aspera est, qualis cum temper est, ubique perosa erit. Invigila denique præ omnibus Tibi ipsi, cui tibi debes esse instar omnium. Age, quod agenda est, quod videlicet jubet præceptum, suadet consilium, monet officium. Age etiam non agere, tibi Dominus, non negotiorum famulus. Si moratur difficultas, invitat gratiæ auxilium, Dei placitum, laboris præmium: ut rectè agas, agenda prævide, quod agis, attende, quæ egisti, respice. Discerne agenda, liceatne, an expediat an deceat soleasne ex virtute, an ex consuetudine. Debeasne, quia præceptum, quia votum, quia propositum est. Quæ animæ passio actioni præsideat, timorne pœnæ, an desiderium gloriæ: odium culpæ, an amor justitiæ, ut Deo placeas, an ut illum tibi places? Hæc sunt circa quæ debet se occupare Vigilantia. Denique, ut vigiles, cogita te esse in curriculo stadiodremum, in circo Athletam, in campo militem, in palestra pugilem; adeoque necesse est te semper esse vigilem; itaque:

Si cupis esse pugil, jugiter esto vigil.

Bbb

23. DIES

Pavs III.

23. DIES SEPTEMB.

Vera fides est, quæ in hoc, quod verbis dicit, tribus non contradicit. *S. Gregorius Hom. de scens.*

Fides. I. **F**acio nunc gradum à Virtutibus, quæ mores exornant, ad eas quæ inter Virtutes sunt principes, & quia à Deo descendunt, & ad Deum manducunt, vocantur Theologicæ; quæ sunt, Fides, Spes, Charitas: tres Dei Charites. Laborabit fides humana, ut credat, quantum sit bonum Fides Divina, nisi ipsa fides conferat, ut credas, tuas vires. Ut credas, erunt pro fide fidei-jussores SS. Patres. Hoc inter eminentissimos fidei propugnatores, & indefessus propugnator S. Hilarius: (a) *Commendat dei integritatem, & Evangelicam auctoritatem, & Apostolicam doctrinam, & circumstrepentium undique Hæreticorum otiosa fraudulentiam. Stat enim fundamentum validum & immotum adversus omnes ventos, pluvias, turbines, non flatibus pellendum, non stillicidiis penetrandum, non inundationibus subruendum; Et optimum est, quidquid à pluribus incursum, à nullo tamen potest impelli. Quæ non debet credenti esse securitas, ubi tanta in credendo est soliditas? sed fors quæres, quid, & qualis sit fides? Quærenti respondet ore Augustini ipsa Theologia. (b) Fides appellata est ab eo quod fit: dua syllaba sonant, dum dicitur*

[a] L. 2. de Trinit. [b] In Joan. serm. 22.

tu fides, prima syllaba est à facto, secunda à dicto. Interrogo
 ego te, utrum credas? Dicis, credo. Fac quod dicis, & fides
 est. Itaque juxta hodiernam tesseram; si non contra-
 dicis vira, quod dicis linguâ, credo te credere, quæ
 fides proponit credenda.

II. Quid refert credere verum, si nos simus fal-
 si? Quid conducet, ad salutem te credere, divitias
 esse spinas, quod Christus docuit, si tu illas expetas
 ac rofas? si vere crederes, tantum deberes horrere,
 abundare divitiis, quantum times pungi spinarum
 aculeis. Quid tibi conferet, si credas omnem qui se
 humiliat exaltandum, si tu plus ardeas exaltari,
 quam ullus timeat humiliari? Vera fidei professio,
 est eorum, quæ suadet, executio. Tunc te verum
 Christianum protestaris, dum juxta doctrinam
 Christi, operaris. Omnes per fidem credunt vera,
 sed oportet te credere verè. Credis, oportere nos
 per multas tribulationes intrare in regnum Dei: &
 tu interim tribulationes detestaris, ut persecutiones.
 Si credis, tribulationem esse clavem cœli, cur illam
 manibus abjicis, nec secus metuis auream illam cla-
 vem, quam toles funestam aliquam cladem? Quid
 prodest scire viam cœli, si non abulamur? A te qua-
 ro: quid utiliùs tibi, nolle benè operari, aut Dæmo-
 nibus non posse? Perinde est in plerisque nosse, &
 non posse: unò tibi perniciosius est, nosse cum pos-
 sis. Dæmones credunt, & contremiscunt: Tu timen-
 da multa credis, & non tantum non tremis, sed inter
 terribilia gestis?

III. Si credis magnitudinem Divinæ Bonitatis,
 cur erga Deum non es bonus, sed contra Deum ma-
 lus? Si credis, te posse quovis momento operari

æternum gloriæ pondus, quid langues, & jaces
 opere, ut truncus? Stupebat tantam desiderium
 deitium Philippus Nereus: cui familiare erat di
 re: *Fieri ne potest, ut homo credens in Deum, possit amare
 aliud, quàm Deum?* Hoc omni stupore majus, hanc
 nem non tantum amare aliud quàm Deum, sed
 re ferè quidvis præter Deum. Quæ major peccata
 esse infania? Credis sycophantæ promittenti, et
 latori fidè blandienti: & non credis Fidei, cuius
 quot sunt verba, tot sunt veritatis pronuntiata. Quis
 major irreverentia, quàm credere homini, cum
 nis homo sit mendax, & qui falli possit, & fallere
 leat, & non credere Deo, qui est Veritas, locutus
 utilia, promittenti optabilia, minitanti horribilia.
 Quomodo te excusabis à mendacio, & tibi ipse
 imponis, cum toties jactes, te certissimè credere
 gloriæ, quam in cælis expectas particulam minimam
 pluris æstimare, quàm totius orbis imperium: & tamen
 men, ut tantum bonum consequaris, nolis vel minime
 mæ renuntiare voluptati, nec ullam vim, ut te
 neges, inferre voluntati, nec vel exilem sufferre do
 lorem, vel tenuem subire laborem: cum tamen pro
 rebus caducis, & perituris labor quivis gravissimus
 non tantum tibi non sit durus, sed nullus. Itaque
 des, quæ in se est didactica, in te sit practica. Vis ha
 bere irrefragabile argumentum, unde constet te
 credenda credere?

Credis si spernis, bona qua presentia cernis.

24. DIES SEPTEMB.

Spei & presentia subjacent, & futura: ista, quia con-
temnit: illa, quia sua esse praesumit. S. Zeno serm.
de Fide, Spe, & Char.

L. **U**T rivus ex fonte, sic Spes pro-
fluit ex Fide. Quid certius
Spe, quae absentia praesentia
proponit, & futura sua esse praesumit? Cur
hoc? quia quaecunque usquam in sacris Literis
promisit, illud & certissime faciet, & fidelissi-
me exequetur. Prius solvetur tota terrarum fabri-
ca, prius cadet à caelo, & Sol, & Luna, ruent è
firmamento stellae, dissipabitur caelorum machina,
totaque in chaos antiquum redibit rerum universi-
tas, quam ut Deus in minimo promisso suo homi-
nem fallat. Sic enim loquitur ipse ore Prophetæ:
(a) *Quoniam in me speravit, liberabo eum.* Ut in hoc
Dei oraculo, velut in bene fida statione anchoram
Spei jacias, pensulatiùs hæc verba expende. Pro-
mittit Deus: *Liberabo eum.* Non dicit unde, ubi,
quando, quomodo. Hinc ea verba intelligenda
sunt de quacunque necessitate. Itaque si sit in me-
dio oceano, inter decumanos insanientium flu-
ctuum vortices, liberabo eum de naufragio. Paret
in Paulo: si sit in cavea leonum, qui rabidi fame, im-
petu in eum facto insiliant, ut eum unguibus dilace-
rent, dentibus comminuant, liberabo eum de ore
leonis. Fecit hoc Danieli: si sit in carne victus un-
dique catenis, cinctus militum copia, liberabo eum
de carcere; Expertus hoc est Petrus: si sit inermis, im-

B b b 3

bellis,

(a) Psal. 90. 14.

bellis, imbecillis, & confurgant adversus eum castra
& armis eum infestent, liberabo eum de manibus inimicorum. Sic actum cum Davide.

II. Vin' majora pericula, unde eum Deus eximat? Si sit in fornace ardente, inter fumantes crepitantium flammarum globos, liberabo eum de incendio. Evenit hoc tribus pueris in fornace Babylonica: si fuerit ab iniquis actoribus falsi criminis mulatus, ab impiis Judicibus, contra omne jus, & mortem condemnatus, & jam ad ipsum theatrum mortis ducatur, liberabo eum ex ipsis faucibus mortis. Sic contigit Susannæ. Denique, in quacunque fuerit necessitate, liberabo eum. Sed ob quam causam? eam, quæ est in omnium manu. Audite causam: *Quoniam in me speravit.* Non quia quadraginta dies jejunavit: non quia flagellis expiatoriis in corpore suo animadvertit: non quia noctes, diesque me obsecrando impendit, non quia lautas in pauperes distribuit eleemosynas. Sed, *quoniam in me speravit.* Quis facilius, quàm sperare? Ut speres, non opus est movere pedes, ut ambules, nec digitos, ut scribas, nec manus, ut labores, nec oculos, ut legas, nec linguam, ut loquaris: non fatiges, nec corpus, nec animum. Mors in conclavi quietus, immotus, & modestus, sperando sperando omnia impetras. Hæc si expendis, quomodo adhuc diffidis? Merito hinc exclamat Salvianus: (a) *O miseria! o perversitas! homini ab homine creditur, & non creditur Deo. Humanis promissionibus spera modatur, Deo negatur.* Et paulò post: *Cùm elementa mundi, & naturam mundi Dominus noster fidelem fecerat, tamen propè ab omnibus non creditur, qui solus fecit, ut rebus omnibus crederetur.*

[a] Ad Eccles. l. 2.

III. Cæterum, non est spes bona, quæ bonum sibi proposuit, sed quæ bene. Bonum quidem sperare mali, imò & pessimi possunt, imò & solent. Bona ergo spes est, quæ de vero bono ritè concepta est. Hanc qui habet, stringat, teneat, neque abire eam, vel in ultimis suat: Sororesque illi jungat Charitatem, & Fidem: hæc spes læta est, & fida, quæ nec sperantem fallit, nec confundit, sed ad optimum prorepat, animumque interim sperati boni anticipatio delectat. Quòd si speres, quæ vulgus putat bona; Malum tuum speras, quod vel dilatione te cruciet, vel usura sui tibi noceat. Fac succedat; quod ad corpus attinet, hosti arma paraveris, quod ad fortunam, vitæ, & immitis Dominæ subieris jugum: quod ad animum verò ipsum, magna etiam pars in cladem, ac perniciem verti queat; quoniam quæ animum delectant, sæpè & trucidant. Sic benè sperando, & malè habendo transit vita mortalium. Nam, & futura cogitantibus, præsentia delabuntur, & qui longinqua prospiciunt, quæ sub oculis sunt, non vident, & qui cras vivere destinant, hodie non vivunt. Nondum est, cujus initium speratur. Ita cum spes omnis, boni absentis expectatio sit, consequens est sperantem, pro eâ saltem parte, quâ sperat, malè aliquid pati: omnis ergò spes, ne tu confundaris, sit is, qui sperantem unquam deserit, qui ad opitulandum est potens, ad subveniendum proclivis, ad juvandum expeditus: qui fuit spes nostra ab uberibus matris nostræ: ille te non deseret, sis licet pupillus, orphanus parentibus orbis. Nam:

Qui pascit corvos Deus, is non deseret orbos.

25. DIES SEPTEMB.

Charitas est, quam fides concipit, ad quam
 currit, cui profectus omnium bonorum le-
Cassianus super Psal.

Charitas. I. **H**ic tandem est montis, quem
 ascendimus, vertex, quia Cha-
 ritas est virtutum omnium ap-
 Est filia fidei: Sed de qua dici potest illud Poëtae,
matre pulchrâ filia pulchrior. Omnes virtutes vel
 ipsa, vel ex ipsa: ideoque vel illam cingunt,
 Dominam pedisequæ, vel serviunt ut Regiæ
 mulæ. Quidquid ad ejus commendationem dixerit
 minus est quàm meretur dici. Itaque manum ad hanc
 sacra tabula admoveo, & illius laudandæ provin-
 ciam D. Zenoni magno Charitatis præconi commen-
 to: (a) Charitas non quenquam pro persona diligit, qui
 adulari nescit; non pro honore, quia ambitiosa non est,
 pro sexu, qui illi unus est ambo, non pro tempore, quia
 varia non est. Non emulatur, quia invidia quid sit, igno-
 rat; non inflatur, quia humilitatem colit: non invidiam
 cogitat, quia simplex est: non irascitur, quia etiam in-
 rias libenter amplectitur: non fallit, quia fidem ipsa conser-
 vat: non ulla re indiget, quia ei præter quod est, nihil
 necessarium. Hac rura, urbes, ac populos composita
 conservat. Hac circa Regum latera, securos gladios facit.
 Hac bella premit, lites tollit, jura evacuat, fora com-
 pescit, odia eradicat, iras extinguit. Hac mare penetrat,
 urbem circuit, commercia nationibus necessaria subministrat.

(a) Serm. de Fide, Spe, Charit.

II. *Potentiam ejus cito edicam. Quidquid locis natura negaverit, Charitas reddit. Hac conjugalis affectus, Deos, homines, Sacramento venerabili, unam cogit in carnem. Hujus est munus, quod chara uxor, quod generosi liberi, quod veri sunt patres. Hujus est munus, quod alii ut nos, vel pluresquam nos proximi, vel amici sunt nobis. Hujus est munus quod diligimus servos, ut filios, ac illi nos colunt libenter, ut Dominos. Nihil est prorsus quod sine hac gratia, pacificum, securum, fidele, perfectum sit. Primum est dilectionis munus, Deo refundere, quod nati sumus, solique debere quod vivimus: nihilque prorsus in cordis nostri penetratibus retinere, quod alieno jure servemus. O Charitas! quam pia, & opulenta, ô quam potens! nihil habet, qui te non habet: Tu Deum in hominem commutare valuisti: Tu eum breviatum paulisper ab Majestatis sua immensitate peregrinari fecisti. Tu virginalem carcere novem mensibus relegasti. Tu Evam in Mariam redintegrasti. Tu Adam in Christo renovasti. Tu sacram Crucem in salutem, perditio jam mundo providisti. Tu mortem, Deum mori docendo, vacuasti, Tuum est quod cum occiditur Deus, Dei omnipotentis Filius, nullus irascitur de duobus.*

III. *Tu populi caelestis animam tenes, cum ornas pacem, fidem custodis, amplecteris innocentiam, veritatem colis, patientiam diligis, spem representas. Tu diversos homines moribus, etatibus, ditione, ex una natura, unum spiritum, unum efficis corpus Tu Martyres gloriosos Christiani nominis confessione, nullis tormentis, nullâ novitate mortis, nullis premiis, nullis minis, nullis affectibus separari permittis. Tu ut nudum vestias, nuda esse, contenta es. Tibi fames, saginatio est: si panem tuum*

inops esuriens comederit, tuus census est, totum in misericordiam habere, quod habes. Tu sola rogari non potestis. Tu oppressos vel cum dispendio tui incunctanter eripis, in qualibet necessitate constitutus. Tu caecorum oculus, tu peccatorum claudorum. Tu scutum fidelissimum viduarum. Tibi oculi nunquam siccos esse, aut misericordia permittit, aut gaudium. Tu tuos ita diligis inimicos, ut inter eos, caroque tibi, quid distet, nemo discernat. Tu inquam caelestia humana, humana caelestibus jungis arcana. Tu Divina credidisti. Tu in Patre imperas, in Filio obtemperas, in Spiritu Sancto exultas. Tu cum in tribus una sis, nullo pacto divideris, nulla humana curiositatis calumnia commoveris. Tu paterno fonte in Filio tota refunderis, & tamen tota ubi refunderis, nec recedis. Recte Deus diceris, quia Trinitatis personam sola convertis. Hæc Zeno ex abundantia credidisti in laudem Charitatis. Quantis, Dei amans, cumulatur beneficiis, quantis occupatur negotiis! tu merito exclamet Poeta de quovis, sed maxime Dei amante.

O Deus in quantis animus versatur amantis.

26. DIES SEPTEMB.

Si nobis animum boni viri liceret aspicere, o quam pulchram faciem, quam Sanctam, quam ex magifico placidoque fulgentem, videremus? Seneca Epist. 115.

Virtutis I.
Pulchritudo.

QUæ Romani Philosophi, eadem & mens est Romani Oratoris. (a) Facies honesti, si oculis cerneretur, mirabiles amores excitaret sui. Quid mirum cum idem dicitur

[a] Cic. de finib. 75. Tusc. 236.

dicat? Nihil est virtute formosius, nihil pulchrius, nihil amabilius. Qui ergo haecenus exposuimus Virtutum singularum indolem, proprietates, effecta, superest, ut omnium peccatoribus subjiciamus faces, quibus accendantur ad virtutes acquirendas, acquisite conferendas, conservatas accumulandas. Ordinamur ab eius inexplicabili venustate. Tanta est virtutis elegantia, ut vel unus tantum intuitus, foret vitiorum omnium interitus. Est enim virtus decori flos, pulchritudinis viva effigies, Honestatis animatum simulacrum, philtrum animorum, magnes cordium, qui ferreos etiam animos ad se non modò traheret, sed raperet. [a] Elephas [teste Æliano] ferox bellua, mulieris formâ ita capitur, ut hebescens ad ejus pulchritudinem, turbidos motus, violentiam remittat. Monoceros cornu terribili, quem nullius hominis industria capere potest, ait Gregorius Magnus, si virginem aspexerit, oris venustate formosam, placidus accedit, & quasi victus, arma furoris sui ad pedes abjicit. Idem dixeris de Virtute, cujus amabilis in omnem partem pulchritudo, tanta est, ut aspectu delinita mens, omnes motus, in belluis contra rationem incitatos, facile coerceat.

II. Hujus decoris singularis, Dei beneficio, in natura videmus micare scintillas, quæ sua luce ad virtutis amorem exsuscitent. Egregia hac de re Tullius. (b) *Sunt ingenis nostris innata semina virtutum, quæ si adolescere liceret, ipsa nos ad beatam vitam natura duceret.* Atquæ hæc naturæ vis, à puero in pueris parvis sæpè observatur, in quorum indole, virtutis splendor in pectus insitæ, & illuminatæ collucet.

Emit-

[a] De animal. l. 1. c. 38. [b] l. 3. Tuscul.

Eminet etiam in fronte pudor, in oculis verecundia, in toto corpore modestia singularis, prudentia dictis, in moribus innocentia, aliæque dotes, præ nuntiaæ olim vitæ illustris. D. Basilium qui videtur in flore pueritiæ, scintillantem subinde vidisset animo gratiam, nec dubitasset fore aliquando virtutum insignium diversorium, quarum specimina in communi Luce ponerentur. Sed, & aliud præterea quiddam Dei Providentia instituit ad virtutum commendationem. Spiritus enim sanctus ad commune bonum generis humani, solet ad quoddam genus Virtutis propensionem omnibus indere, in quo præcellere honestum quiddam judicant, & naturam à primo ortu sic disponit, ut in eo inclinetur. Naturæ lex geniusque, ait maximus Tyrtæus, *(a)* In diversas partes emittit. Pythagoram ad Musicam, Thaletem ad Astronomiam, Heraclitum in solitudinem, Camendam ad castitatem, Diogenem ad patientiam, Epicurum ad voluptatem. Sed hic parum vidit, nec agnovit Spiritus Sancti motiones, quibus naturæ imbecillitatem attollit, & inexplicabili destinatione, variè varios, ad varias virtutes fugit: ut sint cæteris exemplaria quæ æmulentur.

III. Observat Cyrillus Hierosolymitanus, *(b)* Spiritum Sanctum, aquæ nomine, salientis in vitam æternam, in Evangelio designari, ob divini Spiritus operationes in multis varias, & mirandas. Ubi, inquit, pluvia in universum descendit mundum. Quæ alba quidem fit in liliis, rubra in rosis, purpurea in hyacinthis, ac in diversis speciebus diversis, & in omnibus fit omnia. Tum subdit, de Spiritu Sancto

(a) Serm. 19. *(b)* Catech. 86.

Sequitur simile : illum se hujus linguæ accomodare ad Sapientiam ; alterius animam illuminare in prophetia , illius Temperantiam corroborare ; alium instituere ad eleemosynam ; docere alium jejunare, exerceri ad pietatem, & mundi res contemnere : alium præparare ad martyrium ; atque sic alia in aliis operari. Hic Spiritus se in animos insinuans hominum , exornat bonis suis unumquemque , prout opportunum esse videtur. Virtus enim , ut fecunda parens , multiplici foetu gloriosa , obumbrantes Spiritu Sancto , in Abele innocentiam genuit, in Noë Spem, & Longanimitatem, obedientiam in Abrahamo, in Jobo invictam Patientiam, in Josepho Castimoniam, in Mose Mansuetudinem, in Davide Pœnitentiam, in Apostolis dignam Deo perfectionem. Hi omnes velut ab alto, & sublimi loco videntur unumquemque affari, & dicere : nihil esse Virtute pulchrius , nihil præstabilius, nihil hominum contentione dignius, nihil honestius. Præ illa spernendæ sunt omnes , & Midæ opes cum auro, & Cœli gazæ. Dubitas ? Audi quod sequitur :

Gazas congestas, præcedit mentis honestas.

27. DIES SEPTEMB.

Tantò quidquid vehementius volumus, quantò certius, quam bonum sit, intelligimus. *S. Augustinus lib. 2. de pecc. Merit. cap. 17.*

Desiderium I. Virtus.

QUum sit Virtus, & veritate formosa, & dignitate magnifica, & æstimatione pretiosa, ex prædictis satis fuit exploratum. Virtus tibi modò non tantum est de facie levi-

leviter nota, sed tota penitus cognita. Quæ igitur in Intellectu, superest, ut sit in affectu: quæ fuit intellecta, sit jam dilecta, quæ tibi explorata, sit & desiderata. Eo enim quid volumus vehementius, quod intelligimus evidentius. Summum desiderium, quod exigit bonum, quod est summum Gratia, & naturæ forores sunt, eundem habent auctorem, & Patrem Deum. Itaque docebunt te naturalia, quomodo oporteat concupiscere supernaturalia. Natura sua suo est instituta auctore, ut nullum rei ulli contemneret bonum, nisi illius obrinendi, magna præcesserit cupiditas. Res naturæ plus optant, quam nanciscuntur. Ignis, dum sursum ascendit, nihil magis appetit, quam contingere cælum: & tamen illuc non pervenit. Sed cupiditas illa ei fuit necessaria, ut ad locum perveniret, non summum, sed sublimem. Saxum, cum descendit, desiderat descendere usque ad cor terræ, & tamen permanet in ejus superficie. Ardentissimam quoque affectionem ingessit brutis animalibus erga foetus. Vacca, absente vitulo, mugit, & quasi gemit. Animalia timida, amor prolis irrita, & impavida reddit: hoc vehemens desiderium, necessarium fuit ad superandam difficultatem procurandæ sobolis.

II. Res summè difficilis est Virtus; est enim sita in arduo, & horrenti jugo posita, quod ipsum, potens est stimulus ad acuendum desiderium, & incitandam Voluntatem. Quæ enim formositate sunt eximia, dignitate prima, usu salutaria, eo vehementius generosum animum ad potiundum solent incendere, si difficultatibus obseptata via est, atque interclusa, omnium enim, quæ labore, & studio exquiruntur

quisito parantur, longè dulcior est fruitio, & voluptas inde liquidior percipitur, longè amabilius, gratiusque videri potest, liliū inter spinas, rosa inter aculeos, margarita in ostreo, in galareis aurum, in mercè bravium. Appetitus naturalis, est dispositio ad perfectionem naturalem: sic cupiditas magna, & lupernaturalis præparat ad perfectionem supernaturalem. Tota requiritur voluntas, totaque totius voluntatis cupiditas, ut præ difficultatibus non deficias. Quandoquidem ubi in animo est Virtus, ibi velut in sacrario, est Deus, isque fit infinitus, qui plusquam infinitè deberet desiderari, quomodo ita desiderando langues, & in concupiscendâ Virtute torpes? Fluxa Naturæ, & caduca Fortunæ bona desiderantur centies & millies, plusquam merentur desiderari, & tamen non obtinentur: quomodo tam remissus es in desiderando bonum, de quo dicit Sapiens: [a] *Omne desiderabile non potest ei comparari?*

II. Interim Virtus quam multum æstimatur, tam parum desideratur. Iniquâ partitione colimus Virtutem solo Intellectu, Vitia, Voluntate. Error hic inde oritur, quia secernimus bonum honestum ab Utili, cum nihil sit utile, nisi & honestum. Quæ utilia sunt possunt mutuo accipi, alius accomodabit: alia possunt substitui. Sola Virtus sine vicario est, est ipsa rerum omnium vicaria. Sola virtus, mutuum non accipit. Quem tibi putas utiliorem, qui commodat, aut mutuatur, an qui donat? plus dices donantem prodesse, quam mutuantem. Fortuna ad summum, bona sua commodat, postea repetit: Natura mutuatur, similia exigit: Virtus dat, nulla revocat:

(a) Prov. 8. 11.

Quid

Quid plura? Eligenda est potius Honestas pericula, quam Utilitas tuta. Sed præter Honestatem, securitas, nec utilitas est, non dico tuta; sed sola virtus est potens prodesse: quidquid juvat, illam juvat. Itaque omnis favor, omne emolumentum Virtus est, aut Virtutem respicit: sive à Virtute fit, sive per ipsam. Alium, si tuis opibus juves, pedes, quibus juves: Virtus cum juvat, juvatur, citat subsidio. Hæc tanta bona, cum Virtus suo contineat complexu, cur eam tuo non dignaris affectu? Cur non desideras, quod tuum potest implere desiderium? Virtus non est noxia, quia nemini nocere non est egens, quia quemlibet ditat. Ardes ergo noxiè ditari? In promptu est modus quem induat hic versus.

Hic bene se ditat, qui semper noxia vitat.

28. DIES SEPTEMBRIS.

Nihil est, exceptâ virtute, quod mortali manu, et animo immortalis, quæri possit. *Valerius Maximus lib. 5. cap. 6.*

Virtus labore acquiritur.

Quid te casto labore multa querere conquereris? Quidquid hic quærit, vel mortale corpus, vel immortalis animus, sola Virtute excepta, non est dignum quæstu, indignissimum obtentu. Itaque, ut canis venaticus sagacissimè odoratur, & investigat prædam: sic animus immortalis in hac vita mortali, nihil non agat, ut Virtutes acquirat, acquiras augeat. Est enim proprium Virtutis, non quid actum, sed quid agendum sit; nec quid absit sibi, sed quid desit.

attendere : unde non tam de quæsito gloriatur, vel de acquisito sibi gratulatur, quam de quærendo est sollicita : Dicerem certè avarum, aut certè Avaritiam similem esse Virtutem. Jugiter fitit, quotidie inardescit, quò plus quæserit, eò sibi pauperior videtur, & plus appetit. Et quia ardet supra modum collere Virtute, nullus ei desiderii est modus. Itaque semper anhelans, semper altius aspirans, dum se comparat, parvipendit. Nunquam dicit consummatum est. Scit hoc tempus esse militiæ, non triumphi, atque ideo nunquam torpet, semper est in actu, nunquam feriatur, perpetuo operatur. Semper quasi nunc incipiens accingitur. Qui omnia percipisse, seque undique consummasse credit; crede mihi non est Virtus, error est Virtuti obvius, atque adversus.

II. Quisquis ad summam se pervenisse credit, in hoc primum fallitur; quod ubi credit esse, non est. Deinde quod illic quærentem viam aberrando deserit, dumque, quod non habet, anticipat, quod habere potuisset, sponte sua negligit. Nihil tam adversum profectui, quam opinio perfectionis. Nemo studet agere, quod se putat peregisse: si omnem vitam ante oculos ponas, perque dies singulos actuum, verborum, ac cogitationum rationem à te ipso exigas, incorruptus arbiter rerum tuarum, videbis quantum vacui in animo sit, quantum vita occupant, sed ut Virtus totum pectus occupet, necesse est totius animi accedat contentio, & conatus, & ardor. Nos mala nostra avidissimè cupimus, bona verò remissimè; unde fit ut divites multi sint, boni autem paucissimi. Nam quid

miri, si citius ad votum ardens intentio, & feruor contentio, quàm voluntas lenta perveniat? quæ minima rerum non habentur gratis, si opus est laborare, ut sis malus, si etiam vitia quibus peris, exigunt diu mentis, quid de virtute speres, quæ nihil in rebus humanis est humanius, nihil inter alta excellens nihil inter bona melius? Non tu illam, quasi ducem, cunctis curarum, sed ut te æsum, atque unicum in te felicitatem cogita.

III. Vaca illi, & insiste summo nisu, totoque animi pondere, cum sit res summi ponderis, nulla quo illi non studeas, effluat momentum, quod est maximi momenti: omne studium impende, totum super impende, quod rebus vilissimis impendisti; illudque in memoriam revoca, *facias magis quàm comptum verbum M. Varronis, (a) quantum operæ sumpsisti, ut tuus pistor bonum faceret panem, ejus Philosophia vel duodecimam dedisses, tempore bonus jam pridem fuisses. Quod velim intelligi non de Philosophia illa profana, quæ terrena sperare, sed de cœlesti illâ quæ ea quæ sursum sunt, querere docet. Sed perniciosus est hic hominum error, quod se bonos aut ment, si non sint mali, existimentque virtutem esse, carere vitiis. Virtus est, solum sine vitiis esse. Eò res venit, eò contraria est pudor, ut minor malitia pro Virtute sit. O ingratam! ô malignam, & ingloriam gloriam, solum inter malignos non esse, & vituperabilem laudem ejus, cui non alia sit, quam non esse vituperandum. Sine malitia esse, non est bonum esse. Aliud esse non malum, aliud esse probum, Non esse malum, non*

(a) Ex satyr.

Septemb.

non erit malum: fortasse & adhuc malum est; vix, & dubio jure, vituperio liberabitur: nam posse bonum esse, & non esse, ob viciniam saltem malitiæ, iam non bonum est: Laus autem non est non mali, sed boni, & de bonis. Igitur non sufficit, nihil peccitendum agere: sed agere de quo sit gratulandum. Denique cognoscitur arbor ex fructibus, homo ex operibus. Illa autem ut fiat bona, dependet ab intentione, in fructus ab arboris radice. Quia:

A radice mala, nascuntur pessima mala.

29. DIES SEPTEMBRIS.

Culpæ genus est, non fecisse quod summum est?
Theodoricus.

Ut virtutes I. **U**T sis in omni Virtute non tantum magnus, sed inter magnos summus, facile à te impetrabis, si juxta monitum Theodorici Regis, tibi ipse persuadeas, esse genus culpæ, non fecisse quod summum est. Ut hoc facias, multum conferet ad eos oculorum aciem convertere, qui in singulis, aut etiam in omnibus Virtutibus fuerunt summi: Qui vivunt in cœtu laudabili vita, moribusque præstantium, magnum habent subsidium, ut & ipsi virtute sint præstantes, dum in virtutum quibus præcellunt, intuentur præstantiam. Versantur enim in spectatissimo theatro, admirabilium rerum pompa referto, unde cum spectaverunt, & illi virtute fiunt spectabiles. Homero Ulysses videbatur Sapiens, quod mores hominum multorum vidit, & urbes. Et qualia quæso fuerunt ejus spectacula?

Ccc 2

Cico

Cicones feri, Cymmerii tenebriones, Cyclopes
 humani, venefica mulier cantatricum scopuli
 dinosarum, Eumæi stabulum, Alcioni hortus,
 ferri monstra, naufragia sociorum: quæ partim
 nia sunt, partim fabulis, & Poeticis coloribus
 luta. Alia in Sacrorum hominum, veluti regno,
 domiciliis videre licet, alia solent spectacula ulupe
 ri, alia rerum omnium facies oculis proponi,
 siue commodo mirifico intuentium.

II. In hoc charitas eximia erga Deum, alioquin
 mortales: in illo singularis animi demissio, &
 credibilis modestia: lucet in illo patientia invicta,
 & laboriosi animi constantia: in hoc Paupertatis
 amor. In quibusdam admirari licet Innocentiam
 animi, & candorem pectoris: in aliis Spiritum pie
 tatis: in alio humanissimæ mentis mansuetudinem.
 Ubi tot unâ soles fulgent, necesse profectò est ce
 lorari, in his speculis animadvertere suos naivos,
 que aculeis concitatos currere in stadio perfectionis
 ad bravium. Hæc adjumenta sunt parandorum
 mi ornamentorum, hæc curricula perfectorum
 hominum, hæc officinæ sapientum, hæc scholæ pro
 borum. In congressu, & commercio tam insigni
 piorum, qui non proficit, aut cæcus est, qui non
 videat, aut plumbeus, qui nullum gustum rerum
 illustrium habeat, aut malitiosus, qui ab officio ho
 ni viri abhorreat. Nec tantum oportet intuenti,
 quos imiteris vivos, sed jam sublato è vivis. Pre
 clarè Cassiodorus. [a] *Honestum est, quos sequimur
 tempore, velle præconus antequam. Sæpe referenda est me
 moria ad eorum vitam cogitandam, qui nobis vi
 vendi*

[a] l. 9. Var. epist. 7. In parad.

ven di sunt norma, & quorum opera, virtutum omnium sunt magisteria. Quare ut Tullius, cives suos iubet, quos ad virtutem instituebar, acerrimè cogitare, quibus gradibus Romulus ad Cælum ascendere, quibus Numa, quibus Africani, & alii Heroes. Sic deceret nos frequenter circumspicere, quam ad celum inierunt viam Apostoli, quam D. Augustinus & alii Apostolici viri.

III. Sed quia hodierna die illius Angeli est solennitas, cuius inter Angelos maxima fuit dignitas, & par dignitati Sanctitas, S. Michaelis, ad eum, ut imitemur, oculos attollamus, & mentem convertamus. In eius triumphali labro, aureo caractere expressum est, quod & nomine suo refert. Quis ut Deus? Hoc Divino acroamate, veluti excusso è nubibus fulmine, prosternam omnes adversarios. Si suis blandimentis, & molli titillatione mihi lenocinetur Caro, opponam? Quis ut Deus? Si Mundus mihi obiciat pompam & choragium furilium regularum, si divitias, fucum fortunæ: si honores, somnium vigilantium: si gloriam nihili effigiem; si dignitates, quibus nihil indignius; si famam magnam, parvi nominis umbram; si scientiam, inflatam bullam: si gemmas, maris spumas; si aurum, & argentum, terræ excrementum; si omnia regna mundi, quæ non sunt nisi stercore præ regno Christi: Opponam illam gloriosam Michaelis tesseram: Quis ut Deus? hæc una interrogatio, erit omnium hostium inter necio. Hoc verbum erit mihi contra omnes adversarios adamantinum scutum. Hoc est verbum victoriae, In hoc verbo, Michaelis protegente vincam. Hæc interrogatio, erit mihi plusquam fulminatrix

legio. Hoc Angelicum vexillum plantabo in campo meo. Hoc uno in corde meo, prælia Domini præliabor. Hæc tibi, quisquis virtutis acquirenda studiosius, sit vox familiaris. Quis ut Deus? si quæ dicis, verè sentit, senties vim maximam ineffabilis trinis verbis, & experieris bono tuo esse verissimum illud de his verbis:

Stellis, atque herbis vis est, sed maxima verbis.

30. DIES SEPTEMB.

Non quemquam propter canos, aut rugas putet vixisse, non ille diu vixit sed diu fuit? Seneca

Brev. Vita.

Non differendum, tempore bene uti.

Hoc mense præterierunt triginta dies salutis: videris illis te promoveris ad salutem. Discute an non possit de te dici, quod Seneca asserit hodiernâ tesserâ, te hisce triginta diebus non vixisse, sed tantum fuisse. Certè si lubet ad titulum revocare tua, quibus occuparis negotia, quibus vacas opera, repèries fors ex modico illo, quæ vivis tempore, plus te vitæ perdere, quam vivere. Si de vitæ brevitate, tibi fortè videtur, quod non sit satis spatii, ad promovendam tuam, quam optas salutem, ad promovendam felicem, quam expedit æternitatem, ad solvenda Deo, quibus obstringeris debita, ad exhibenda illi quibus obligaris obsequia, rectè doles tempus tibi nimis angustum, cum pro minimo beneficio, debeat Deo obsequium æternitas, sed ex illo spatio tam contracto, plus tua culpa tibi deperit, quam pietati tuæ superfit. Unde si vel totum vitæ spatium dole-

bas esse angustius tuis persolvendis Deo officiis ,
 quanto magis dolere debes , illas angustia contrahi,
 ex pene rotas detrahi ? Omne illud tempus æstima
 tibi perditum , ex quo non refers fructum , aut meri-
 tum.

II. Si quod opus fuerit , non recto fine dire-
 ctum , tam illud vacuum reputatur , & inane , quàm
 sit corpus exanime. Jam verò divide per partes vi-
 ta tempus , & fortasse invenies te non tam vixisse,
 quàm duntaxat fuisse. Metire singulos , per suas ho-
 ras dies : Ex horis quatuor & viginti , detrahe quæ
 somno dantur , supersint decem vel octo , vel sep-
 tem in quibus vigilas : quantum tibi quæso , in vigi-
 las ? quid tum porrò boni , quid rectè operaris ? vel
 enim otiaris : si otiaris , vanum est : si operaris , cu-
 piditati operaris , & sic perdis operam , & pretium
 operæ. Cùm enim nullus illius operis sit honestus
 finis , est labor cassus , ne dicam pravus. Preces for-
 tasse aliquas à te recitatas suggeres : sed quantis illæ
 intercissæ nugamentis ? quantis agitatae curis alienis ?
 quantis infuscatae diversarum cogitationum macu-
 lis ? quàm illud mancum & elumbe , & exile bonum ,
 quis non videt ? sed esto tamen , valeat , sed quan-
 tum est istud ad reliquas diei partes ? Quot in oran-
 do ponis horas ? Confer cum cæteris , quæ cas-
 se sunt , & sine fructu effluunt , nonne evidenter
 patebit te magis vanè , quàm fructuosè vivere , a-
 deoque te tantum , esse diu , non vivere ? Neque
 enim vivere censendum est , quod sine videndū
 caret , caret autem illo fine , nisi illud quod agis ,
 promoveat te ad illud regnum , cujus nullus est
 finis. Non pudeat nos ex Etnico Philosopho

emendicare aliqua temporis rectè impendendi docu-
menta.

III. [a] Non exiguum, inquit, temporis habemus
sed multum perdimus ; satis longa vita , & in maximis
rerum consummationem large data est , si tota
collocaretur : Sed ubi per luxum , & negligentiam
stram defluit , ubi nulli rei bona impenditur : ultima
num necessitate cogente , quam ire non intelleximus
transisse sentimus. Pessimè moreris in ipsa vita , si
vivas bonam ; Non differas benè vivere altero die
quem forsitan non videbis , vel si videas , forte non
erit voluntas. Vitæ pericula fugis , cur vitæ bona
pericula tibi creas , cunctando ? dum tu bene vi-
vere differis , mors tibi vitam aufert. Vive hodie.
Hodie Deus est Dominus : ergo hodie oportet
esse servum Dei : quia & hodie Deus servit tibi ,
& servat te , dum hodie , facit solem oriri super te
filium fortasse tenebrarum , ut fias filius lucis. Deus
non differt in crastinum sua munera ; cur tu differas
illi tua obsequia ? Hodie te Deus cumulat indebi-
tis beneficiis ; cur hodie non respondes illi debiti
officiis ? Alterius diei obsequia non sufficienter bene-
ficentiæ sui diei , cur vis , ut satisfaciant , etiam diei
jam præterito , & beneficiis , quibus hodie fruere
Non sufficit diei bonitas sua , ut solvat debitum
suum , quomodo vis , ut solvat etiam pro malitia
alterius diei , duplicatis debitis tuis , & gratiis Dei.
Hodie Deus est Deus , & hodie tu es creatura : ho-
die tu es , & fortè cras non eris. Cur unius horæ no-
des jacturam facere , cum per æternitatem non po-
teris Deo satisfacere pro beneficio minimo , quod

[a] *Supra.*